

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ELAZIĞ BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	12

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 8: Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 9: Amortisman Ayrılması Konusundaki Yanlışlıklar Tablosu	14
Tablo 10: Yaklaşık Maliyet Hesabı Gerçekçi Yapılmayan Mal Alım İhalesi Örnekleri	22
Tablo 11: Sigortacının Sorumluluk Başlangıç Tarihiyle İşe Başlama Tarihleri Farklı Olan İşler	24
Tablo 12: Yapım İşlerine Ait İnşaat Sigortası Poliçelerinden Mevzuatta Öngörülenden Fazla Muafiyet Uygulanan Örnekler	30
Tablo 13: Yıllar İtibarıyla Faaliyet Alacakları Hesap Grubu	60
Tablo 14: 2024 Yılı Gelir Tahsilat Oranları	62
Tablo 15: Kira Alacakları Tablosu (Büfe)	66
Tablo 16: Kira Alacakları Tablosu (İşyeri)	67
Tablo 17: Aylar İtibarıyla Su Tahakkuku, Tahsilatı ile Su ve Kanalizasyon Müdürlüğüne Gelen Elektrik Fatura Tutarları	68
Tablo 18: Tahsilat Bürolarının Aylık İşlem Sayıları ile Yıllık Tahsilat Tutarları	70
Tablo 19: Kadrolu İşçilerin Kullanılmamış İzin Durumu	83

KISALTMALAR

AŞ	: Anonim Şirket
BKK	: Bakanlar Kurulu Kararı
BSMV	: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
EPDK	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GES	: Güneş Enerji Santrali
İKN.	: İhale Kayıt Numarası
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
LTD	: Limited Şirketi
MKE AŞ	: Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi
MKEK	: Makine ve Kimya Endüstrisi Kurum
ÖEB	: Ödeme Emri Belgesi
PTT	: Posta Telgraf Telefon
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TİF	: Taşınır İşlem Fişi
TSG	: Ticaret Sicili Gazetesi
TL	: Türk Lirası
TSG	: Ticaret Sicil Gazetesi
USD	: United States Of Dollar (Birleşik Devletler/Amerika Doları)

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki Tutarlar İçin Enflasyon Düzeltme İşlemi Yapılmaması
2. Amortisman Ayrılması Konusunda Yanlılıklar Bulunması
3. Bazı Taşınırın Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
4. Gelir Tahakkukları Hesapları ile Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabının Kullanılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Taşınmaz Kayıtlarının ve İcmal Cetvellerinin Mevzuata Uygun Şekilde Düzenlenmemesi
2. Yevmiye Defteri İçin Mevzuatta Belirtilen Düzenlemelere Uyulmaması
3. Açık İhale Usulüyle Yapılan Mal Alımlarında Yaklaşık Maliyet Hesabının Gerçekçi Yapılmaması
4. Yapım İşlerinde All Risk Sigortası Poliçelerinde Yüklenicinin Sorumluluğunun İşyeri Teslim Tarihinden İtibaren Başlatılmaması
5. Yapım İşlerinde All Risk Sigortası ve Mali Mesuliyet Sigortasının Hiç Yaptırılmaması veya Yapılan Sigortaların İş Artışı ve Fiyat Farkı Ödemelerini Kapsayacak Şekilde Güncellenmemesi
6. Yapım İşlerine İlişkin İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Poliçelerinde Muafiyet Oranlarının Mevzuatta Öngörülen Sınırlardan Yüksek Belirlenmesi
7. Mal veya Hizmet Alım İhalesinde, Şartnamelere Hüküm Konularak Alımla İlgisi Olmayan Taşıt/Malzeme Temin Edilmesi
8. İhaleyle Yapılan Alımlar İle Yapım İşlerinde Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Borç Sorgulaması Yapılmadan İstihkak Ödenmesi veya Kesin Teminatların İade Edilmesi
9. Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünmesi

10. İhaleyle Alınması Gereken Organizasyon ve Fuar Hizmeti Alımının Doğrudan Teminle Yapılması
11. Mal Alım İhalelerinde Muayene ve Kabul Komisyonlarının Mevzuatına Uygun Oluşturulmaması
12. İdarenin Mali Durumu Dikkate Almadan Amatör Spor Kulübü Derneğine Nakdi ve Gıda Yardımı Yapılması
13. Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinin Temsil Tören, Ağır lama ve Tanıtım Giderlerine Uygun Olmayan Harcamaların Bulunması
14. Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgesine Aykırı Olarak Öğretmenevi, Taziye Evi, Sosyal Yaşam Merkezi ve Kütüphane Olarak Kullanılmak Üzere Kiralamalar Yapılması
15. Gazeteciler Günü Nedeniyle Gazetecilere Hediye Verilmesi
16. Öğretmenler Gününde, Öğretmenler İçin Hediyeler Alınması
17. Firma ile Yapılan Sözleşme Gereği %10'luk Reklam Üniteleri Kullanım Payının Aşılması
18. Elektrik, Doğalgaz ve Telefon Faturalarının Zamanında Ödenmemesi
19. Vergi ve Primler ile Kamu İdarelerine Ait Payların Mevzuatta Öngörülen Sürelerde Ödenmemesi Nedeniyle Bütçeye Ek Yük Getirilmesi
20. Faaliyet Alacaklarının Tahsil Edilememesi Dolayısıyla Ortaya Çıkan Finansman İhtiyacının Banka Kredisi Kullanılarak Karş ılanması
21. Belediyenin Gelir Tahsilat Oranlarının Düşük Olması
22. Su ve Kanalizasyon Müdürlüğünde Hatalı Endeks Okumalarının Olması
23. Önceki Yıllara İlişkin Tahsil Edilmeyen Kira Alacaklarının Bulunması
24. Su Fiyatlarının Belirlenmesinde Maliyete Dayalı Fiyatlandırma Yapılmaması
25. İşlem Hacmi Düşük Tahsilat Bürolarının Olması
26. Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dış ında Hükümler Konulması

27. Dolu M¼d¼rl¼k Kadrolarına G¼revlendirme Yapılarak Harcama Yetkilisi Unvanının Kullanılması
28. Boş Bulunan İ Denetçi Kadrolarına Atama Yapılmaması
29. Memurlar Eliyle Y¼r¼t¼lmesi Gereken Hizmetlerin Bir Kısımının Daimi İşçiler ve şirket İşçileri Vasıtasıyla Y¼r¼t¼lmesi
30. Vekâleten G¼revlendirmenin Genel ve S¼rekli Bir Personel Atama Y¼ntemi Olarak Kullanılması
31. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
32. Belediye Aleyhine Sonuçlanan Bazı Davaların Takibinde Zafiyet Gösterilmesi
33. Hizmete Açılan Müzeler İçin K¼lt¼r ve Turizm Bakanlığından İzin Alınmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Elazığ Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 37 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Elazığ Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 5 birim belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü ve İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü'dür. Başkana bağlı memurlar arasından atanan 4 başkan yardımcısı olup, meclis üyeleri arasından atanan başkan yardımcısı bulunmamaktadır. Belediyenin 22 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	668	378
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	335	65
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1.003	443
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1.908

Belediyenin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu toplam 5 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Elazığ Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Elazığ Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıllan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri		395.625.000,00	64.655.541,00	460.280.541,00	390.181.742,62	70.098.798,38	0
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri		53.750.000,00	30.645.652,00	84.395.652,00	70.524.054,28	13.871.597,72	0
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri		2.694.405.000,00	163.055.515,00	2.857.460.515,00	2.739.787.510,51	117.673.004,49	0
04	Faiz Giderleri		138.100.000,00	36.900.000,00	175.000,00	130.854.322,39	44.145.677,61	0
05	Cari Transferler		104.360.000,00	33.840.000,00	138.200.000,00	118.910.460,44	19.289.539,56	0
06	Sermaye Giderleri	94.930.000,00	1.682.160.000,00	163.855.485,00	1.940.945.485,00	1.662.491.550,72	110.789.843,43	167.664.090,85
07	Sermaye Transferleri		45.100.000,00	-32.800.000,00	12.300.000,00	6.657.642,96	5.642.357,04	0
08	Borç Verme			0	0	0	0	0
09	Yedek Ödenek		461.500.000,00	-460.152.193,00	1.347.807,00	0	1.347.807,00	0
Toplam		94.930.000,00	5.575.000.000,00		5.495.105.000,00	5.119.407.283,92	382.858.625,23	167.664.090,85

Elazığ Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 5.575.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup 2023 yılından devreden 94.930.000,00 TL ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı

5.669.930.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde eklenen/düşülen ödenekler sonucunda ödenek toplamı 5.495.105.000,00 TL olmuştur. 2024 yılında 5.119.407.283,92 TL bütçe gideri yapılmış, 382.858.625,23 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 167.664.090,85 TL ödenek ise 2025 yılına devretmiştir.

Elazığ Belediyesinin 2024 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 5.575.000.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 4.577.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 998.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	250.610.000,00	159.638.749,51	274.458,09	159.364.291,42	63,59
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	320.995.000,00	509.357.812,67	1.962.972,38	507.394.840,29	158,07
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	70.210.000,00	41.592.288,48	0	41.592.288,48	59,24
05- Diğer Gelirler	2.744.675.000,00	2.876.886.437,34	3.168.898,69	2.873.717.538,65	104,70
06- Sermaye Gelirleri	1.190.635.000,00	1.200.207.817,83	2.628.977,00	1.197.578.840,83	100,58
08-Alacaklardan Tahsilat		0	0	0	0
09- Red ve İadeler	-125.000,00	0	0	0	0
Toplam	4.577.000.000,00	4.787.683.105,83	8.035.306,16	4.779.647.799,67	104,43

2024 yılında net bütçe geliri %104,43 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri (%63,59) ve alınan bağış ve yardımlar (%59,24) beklenenin çok altında, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%158,07), diğer gelirler (%104,70) beklenenin çok üstünde ve sermaye gelirleri ise (%100,58) beklenenin üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	460.280.541,00	390.181.742,62	84,77
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	84.395.652,00	70.524.054,28	83,56
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.857.460.515,00	2.739.787.510,51	95,88
04- Faiz Gideri	175.000,00	130.854.322,39	74,77
05- Cari Transferler	138.200.000,00	118.910.460,44	86,04

06- Sermaye Giderleri	1.940.945.485,00	1.662.491.550,72	85,65
07- Sermaye Transferleri	12.300.000,00	6.657.642,96	54,12
08- Borç Verme	0	0	0
09- Yedek Ödenekler	1.347.807,00	0	0
Toplam	5.495.105.000,00	5.119.407.283,92	93,15

2024 yılında bütçe giderleri %93,15 seviyesinde gerçekleşmiştir. Gider kalemlerinin tamamında beklenenin altında gerçekleşme olmuştur.

Belediyenin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Çeşidi	Gelirinin	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri		80.284.890,93	115.487.125,93	159.638.749,51	43,75	38,23
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri		179.003.785,21	271.793.618,91	509.357.812,67	51,39	87,41
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler		15.554.168,67	45.458.979,03	41.592.288,48	192,25	-8,51
Diğer Gelirler		944.650.632,53	1.648.088.082,22	2.876.886.437,34	74,46	74,56
Sermaye Gelirleri		259.466.738,79	527.369.110,45	1.200.207.817,83	103,25	127,58
Toplam		1.478.960.216,13	2.608.196.916,54	4.787.683.105,83	76,45	83,56
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)		3.772.480,63	9.484.002,23	8.035.306,16	151,43	-15,28
Net Toplam		1.475.187.735,50	2.598.712.914,31	4.779.647.799,67	76,13	83,92

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 2.180.934.885,36 TL'lik (%83,92) artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 3.866.690,55 TL (%8,51) azalış olmasına rağmen; vergi gelirlerinde 44.151.623,58 TL (%38,23), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 237.564.193,76 TL (%87,41), diğer gelirlerde 1.228.798.355,12 TL (%74,56) ve sermaye gelirlerinde 672.838.707,38 TL (%127,58) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Çeşidi	Giderinin	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri		106.398.260,76	215.280.061,99	390.181.742,62	102,33	81,24

SGK Devlet Prim Giderleri	16.265.371,66	36.620.527,47	70.524.054,28	125,14	92,58
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	867.309.688,67	1.426.959.921,55	2.739.787.510,51	64,53	92,00
Faiz Giderleri	30.483.210,38	70.349.448,70	130.854.322,39	130,78	86,01
Cari Transferler	18.981.134,81	49.598.681,28	118.910.460,44	161,31	139,75
Sermaye Giderleri	838.578.227,99	1.474.677.354,94	1.662.491.550,72	75,85	12,74
Sermaye Transferleri	30.000.000,00	35.100.000,00	6.657.642,96	17,00	-81,03
Toplam	1.908.015.894,27	3.308.585.995,93	5.119.407.283,92	73,40	54,73

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2013 yılına göre 1.810.821.287,99TL (%54,73) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 174.901.680,63 TL (%81,24), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 33.903.526,81 TL (%92,58) arttığı görülmektedir. Mal alım ve hizmet giderlerinde 1.312.827.588,96 TL'lik (%92,00), sermaye giderlerinde 187.814.195,78 TL'lik (%12,74), faiz giderlerinde 60.504.873,69 TL'lik (%86,01) artış ve sermaye transferlerinde 28.442.357,04 TL'lik (%81,03) azalış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 3.549.228.721,21 TL, Faaliyet Geliri 3.678.885.529,68 TL'dir. 2024 yılı faaliyet gelirin enflasyon düzeltmesi tutarı 8.306.668.145,77 TL'nin ilavesiyle Dönem Faaliyet Geliri 11.985.553.675,45 TL olup, Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 8.436.324.954,24 TL olarak gerçekleşmiştir.

Elazığ Belediyesinin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	ELAZIĞ DOĞALGAZ ANONİM ŞİRKETİ ORTAKLIK PAYI	5.500.000,00	510.565,00	9,28
2	ELAZIĞ İŞGEM İŞ GELİŞTİRME MERKEZİ ORTAKLIK PAYI	2.000.000,00	600.000,00	30%
3	FIRAT TEKNOKENT TEKNOLOJİ GELİŞTİRME HİZMETLERİ A.Ş.	1.481.250,00	150.000,00	10
4	EBUAŞ ULAŞIM TURİZM TEKS.MAD.İNŞ.VE TAAH.ÜRETİM PAZARLAMA TİC.SAN.A.Ş.	156.350.804	156.350.804	100
5	ELAZIĞ BELEDİYESİ PERSONEL HİZMETLERİ A.Ş.	50.000,00	50.000,00	100

Tablo 8: Belediye Şirketlerinin Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Belediye Şirketi	Hissedar Olduğu Şirket	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Şirketinin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Belediye şirketinin Hisse Oranı (%)
1	EBUAŞ	GELECEK FUARÇILIK LTD.ŞTİ	5.000.000,00	5.000.000,00	100
		AKPARK ÇEVRE DANIŞMAN LTD.ŞTİ	100.000,00	100.000,00	100
		EBUAŞ ÖZEL GÜVENLİK LTD.ŞTİ	1.000.000,00	1.000.000,00	100
		STS ÖZEL GÜVENLİK LTD.ŞTİ	250.000,00	250.000,00	100
		EPSA SANAT AKD. LTD.ŞTİ	500.000,00	500.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Belediyenin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütölmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 55'inci maddesine göre iç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesinin sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 31.12.2005 tarihli ve 26040-3 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan ve 01.01.2006'da yürürlüğe giren İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların "İç Kontrol Standartları" başlıklı 5'inci maddesinde; "İç Kontrol Standartları, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Maliye Bakanlığı (Hazine ve Maliye bakanlığı) tarafından belirlenir ve yayımlanır. İdareler, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlüdür. Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebilir." hükmü yer almaktadır.

Mezkûr hüküm gereği Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu İdarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla gerekli standart ve temel şartları belirlemiş ve "Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği" adı altında 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete'de yayınlamıştır.

Bu kapsamda idarede iç kontrol sistemi konusunda yapılan çalışmalar şöyledir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

2025-2029 yılları stratejik planı zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol birimi bulunmadığından hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur ancak bazı eksiklikler vardır. İdare tarafından yetki devirleri yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmeler genel olarak farklı kişiler arasında dağıtılmış olup, fakat bazı birimlerde "görevler ayrılığı" prensibine kısmen aykırı uygulamalar mevcuttur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Kontrol ortamı ve faaliyetlerine dair bir çalışma mevcut değildir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. Her yıl idare faaliyet raporları mevzuata uygun olarak hazırlanıp, idarenin web sayfasında yayımlanmaktadır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi bulunmadığından izleme ve değerlendirme raporları mevcut değildir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup, iç denetçi atanmamıştır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim hazırlık çalışmalarına başlanılmış olup, 2025 yılı itibarıyla faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Elazığ Belediyesi'nin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki Tutarlar İçin Enflasyon Düzeltme İşlemi Yapılmaması

İdarenin yıl sonu bilançosunda 240-Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'ndaki kayıtlı tutarlara enflasyon düzeltmesi işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

16.12.2023 Tarihli ve 32401 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması konulu, 85 sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin “Enflasyon düzeltmesi işlemleri” başlıklı 5'inci maddesinde;

Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, kapsamdaki kamu idarelerinde enflasyon düzeltmesi yapılması için içinde bulunulan hesap dönemi dahil son üç hesap döneminde fiyat endeksindeki artışın %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması

gerektiği,

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak hesapların Yönetmelik eki EK-1’de yer alan parasal olmayan kalemler olduğu, EK-1’deki listede mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının da yer aldığı, enflasyon düzeltmesi sonrası yeni değerin, ilgili kalemlerin kayıtlı değerlerinin Yönetmelik eki EK-2’de yer alan formüle göre hesaplanan düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunacağı, bulunan yeni değer ile eski değer arasındaki farkın, enflasyon düzeltmesi olarak kayıtlara alınacağı,

Mali kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı ile mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemlerinin, ilgili kuruluşların enflasyon düzeltmesi işlemleri esas alınarak yapılacağı, bu kuruluşlarca yapılan enflasyon düzeltmesi işlemlerine ilişkin belgelerin ilgili kamu idaresine gönderileceği, ilgili kamu idaresinin muhasebe birimi sermaye hareketlerine ilişkin bu belgeleri esas alarak muhasebeleştirme işlemlerini yapacağı, enflasyon düzeltmesi ve sermaye hareketlerine ilişkin kuruluştan alınan belgelerin bir nüshasının muhasebeleştirme belgesine ekleneceği,

Enflasyon düzeltmesi işleminin, mali yıl sonu itibarıyla amortisman işlemlerinden önce geçici mizana yansıtacak şekilde dönem sonunda yapılacağı, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabının bakiyesinin, dönem sonu işlemleri bağlamında geçici 1 inci maddede belirtilen durum haricinde (2023 yılına ait düzeltme işlemi haricinde) 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılacağı,

Hükümleri yer almıştır.

Yapılan incelemede anılan Tebliğ’e göre 2024 yılında şartlar oluştuğu için Tebliğ’de yer alan hesaplardaki tutarlara enflasyon düzeltmesi işlemleri yapıldığı fakat yıl sonu bilançosunda 240- Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında 185.974.174,28 TL bulunduğu ve adıgeçen hesap Tebliğ eki EK-1 parasal olmayan kalemler içinde yer aldığı halde bu hesaptaki tutarlara enflasyon düzeltmesi işlemleri yapılmadığı, buna bağlı olarak 2024 yıl sonu mizanındaki 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabı ile bilançoadaki 690-Faaliyet Sonuçları Hesabının hatalı tutarlar içerdiği görülmüştür.

Bu itibarla açıklanan tebliğ hükümlerine göre; idarenin yıl sonu mizanında 240- Mali Kuruluşlara Yatırılan Hesabındaki tutarlar için enflasyon düzeltmesi işlemleri yapılması, oluşacak olumlu/olumsuz farkın 2024 yılı bilançosunda 690-Faaliyet Sonuçları Hesabına aktarılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Amortisman Ayrılması Konusunda Yanlışlıklar Bulunması

Amortisman tabi bazı maddi duran varlıklar için amortisman ayrılmadığı, bazı maddi duran varlıklar için kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı ve amortisman tabi olmayan bazı varlıklar için de amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna ilişkin 187'nci maddesinin (ç) bendinde bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı; bu Yönetmelik kapsamındaki kamu idarelerince muhasebe sistemine dahil edilen maddi duran varlıklardan hangilerinin amortisman tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranları ile ilgili olarak Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı belirtilmiş; "Tutulacak Diğer Defterler" başlıklı 18'inci bölümünün 491'inci maddesinde ise Duran Varlıklar Amortisman Defteri mahalli idareler tarafından tutulacak defterler arasında sayılmıştır.

Maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi için kullanılan 257- Birikmiş Amortismanlar Hesabı da aynı Yönetmelik'in 202'nci ve 203'üncü maddelerinde açıklanmıştır.

Amortisman ve tükenme payı ayrılmasına ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının neler olacağı ise 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Amortisman ve Tükenme Payları" başlıklı 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği ile belirlenmiş olup Tebliğ'in 9'uncu maddesinde amortisman tabi her bir varlığın Tebliğ eklerinde (Ek-2) yer alan Duran Varlıklar Amortisman Defterine kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere bazı maddi duran varlıklar için amortisman ayrılmadığı, kayıtlı değerlerinden fazla amortisman ayrılan taşınırılar ile amortisman tabi olmayan (252.xxxx.11.99) bazı varlıklar için amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Tablo 9: Amortisman Ayrılması Konusundaki Yanlışlıklar Tablosu

Hesap Kodu	Ekod1	Ekod2	Ekod3	Ekod4	Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hes Ad	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
252	xx	99			252.xx.99..	Diğer Binalar	1.852.459,36	0,00	1.852.459,36

			06	252.xx.xx.04.06	Kurs Merkezleri	22.452.733,86	0,00	22.452.733,86
			08	252.xx.xx.06.08	İçmece ve Kaplıca Tesisleri	25.000,00	0,00	25.000,00
		11	99	252.xx.xx.11.99	Diğer	15.034.444,26	4.295.555,50	10.738.888,76
253		10		253.02.10..	Matbaacılıkta Kullanılan Makine ve Aletler	67.566,08	69.516,08	-1.950,00
255		04		255.01.04..	Seyahat, Muhafaza ve Taşıma Amaçlı Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	25.451,56	25.795,46	-343,90
		03		255.02.03..	Tekser ve Çoğaltma Makineleri	468.218,02	484.318,02	-16.100,00
	03	01		255.03.01..	Büro Mobilyaları	6.430.251,75	6.565.071,42	-134.819,67
		03		255.03.03..	Kafeterya ve Yemekhane Mobilyaları	268.179,09	269.059,09	-880,00
	07	01		255.07.01..	Kütüphane Mobilyaları	152.612,40	0,00	152.612,40
		02		255.07.02..	Basılı Yayınlar	835.926,23	0,00	835.926,23
		02		255.10.02..	Kontrol ve Güvenlik Sistemleri	12.896.952,92	13.141.762,68	-244.809,76
		03		255.10.03..	Yangın Söndürme ve Tedbir Cihaz ve Araçları	1.834.740,73	1.834.811,33	-70,60

Buna göre 2024 yılı bilançosunda; Amortisman tabi olan varlıklar için amortisman ayrılmaması nedeniyle ayrılması gereken tutarlar kadar 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının eksik, ilgili maddi duran varlıkların net değerlerinin fazla; maddi duran varlıkların kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılması ve amortisman ayrılmaması gereken varlıklar (252.xxxx.11.99) için amortisman ayrılması nedeniyle 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının

fark tutarı kadar fazla; diğer taraftan 2024 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosunda da yılı amortisman giderleri 630.13 hesabı itibarıyla eksik gösterilmesine neden olunmuştur.

Kamu İdaresi tarafından, bulgu konusu edilen amortisman ayrılması konusundaki yanlışlıkların, 2025 yılı içerisinde düzeltileceği ifade edilmiştir.

Maddi duran varlıklar için amortisman ayrılması konusunda, ilgili düzenlemelere uygun olarak amortisman ayrılması gerekmektedir.

BULGU 3: Bazı Taşınırların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Belediyeye ait Kent Müzesindeki taşınırların tamamının; Hoca Hasan Hamamı Müzesindeki bir kısım taşınırların ve Digital Kütüphanedeki bir kısım taşınırların muhasebe kayıtlarına aktarılmadığı görülmüştür.

10.10.2024 tarih ve 32688 Resmi Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Muhasebe yetkililerinin taşınır hesabına ilişkin görev ve sorumlulukları" başlıklı 8'inci maddesinde; taşınır işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtlarının, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne dayanılarak çıkarılmış ilgili muhasebe düzenlemeleri ve bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde muhasebe yetkilileri tarafından yapılacağı, muhasebe yetkililerinin, harcama birimlerince hazırlanan Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetvelinde gösterilen tutarların muhasebe kayıtlarıyla uygunluğunu kontrol ederek onayladıktan sonra harcama yetkilisine göndermekle görevli ve sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Taşınır Mal Yönetim Hesabı" başlıklı 34'üncü maddesinde, taşınır kayıt ve işlemlerinin usulüne uygun yapılıp yapılmadığının harcama yetkilisi tarafından kontrol edileceği, taşınır mal yönetim hesabının denetime esas olmak üzere taşınır kayıt yetkilisi tarafından harcama birimleri itibarıyla hazırlanacağı, ayrıca taşınır kontrol yetkilisince taşınırların kayıt ve belgeler ile mali tablolara uygunluğunun kontrol edilerek imzalanacağı hükme bağlanmıştır.

Kamu idaresi tarafından, bulgu konusu taşınırların muhasebe kayıtlarına intikal ettirilmesi çalışmalarının başlatıldığı ve çalışmalar bitince muhasebe kayıtlarına da aktarılacağı ifade edilmiştir.

İdarece, yukarıda bahsedilen mevzuat uyarınca, tüm taşınırların muhasebe kayıtlarında eksiksiz ve doğru şekilde yer almasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 4: Gelir Tahakkukları Hesapları ile Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabının Kullanılmaması

Belediyenin, tahakkuk ettirilmiş faiz ve gelecek ay ve yıllara yaygın kira gelirleri için, gelir tahakkukları hesaplarını ve 993 Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabını kullanmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin;

"181 Gelir tahakkukları hesabı" başlıklı 147'nci maddesinde, "(1) *Gelir tahakkukları hesabı; faaliyet alacakları, kurum alacakları ve diğer alacaklar hesap gruplarında izlenmeyen ve tahakkuk etmekle birlikte, gelecek aylarda istenebilir duruma gelecek olan alacaklar ile duran varlıklar ana hesap grubu içindeki gelir tahakkukları hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi takip eden faaliyet döneminde dolanların izlenmesi için kullanılır.*",

"281 Gelir tahakkukları hesabı" başlıklı 220'nci maddesinde, "(1) *Gelir tahakkukları hesabı, faaliyet alacakları ve kurum alacakları hesap gruplarında izlenmeyen ve tahakkuk etmiş gelirlerden kaynaklanan ancak, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde istenebilir duruma gelecek olan alacakların izlenmesi için kullanılır.*".

"380 Gelecek aylara ait gelirler hesabı" başlıklı 286'ncı maddesinde, "(1) *Bu hesap, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak, gelecek aylara ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin izlenmesi için kullanılır.*",

"480 Gelecek yıllara ait gelirler hesabı" başlıklı 335'inci maddesinde, "(1) *Bu hesap, dönem içinde tahsil edilen ancak, gelecek yılların faaliyet hesaplarına dâhil edilecek olan gelirlerin izlenmesi için kullanılır.*",

Anılan Yönetmelik'in "Detaylı hesap planları" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca yayınlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına kiraya verilen taşınmazların kira tutarlarının takibine yönelik olarak 993 Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı eklenmiş ancak Yönetmelik'te hesaba ve işleyişine ilişkin hüküm düzenlenmemiştir. Bu durumda Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı açıktır. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "993 Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı" başlıklı 306/U maddesinde; hesabın kamu idarelerine ait maddi duran varlıklardan kiraya verilen veya üzerinde irtifak hakkı tesis

edilenlere ilişkin olarak sözleşmelerinde yer alan kira ve irtifak hakkı gelirlerinin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, bulgudaki tespitler doğrultusunda işlem tesis edileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda bahsedilen mevzuat uyarınca, dönemsellik kavramı gereğince, her dönemin gelir ve faaliyet sonuçlarının tahakkuk esasına göre ilgili muhasebe hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmaz Kayıtlarının ve İcmal Cetvellerinin Mevzuata Uygun Şekilde Düzenlenmemesi

Belediyeye ait taşınmazların dosyalama ve numaralandırması ile icmal cetvellerinin düzenlenmesi işlemlerinin mevzuata uygun şekilde yürütülmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'da kamu kaynakları arasında sayılan taşınmazlara ilişkin düzenlemeler anılan Kanun'un 44-48'inci maddesinde yapılmıştır. Kanun'un 44'üncü maddesinde;

“Bu malların kaydı ile taşınırların muhafazası, kullanımı, mal yönetim hesabının verilmesi ve mal yönetim sorumlularıyla bunlar adına görev yapacak olanların belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmeliklerle belirlenir.” denilerek taşınmazların kaydına ilişkin usûl ve esasların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen hükme dayanılarak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımına bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlemesine ilişkin esas ve usulleri belirlemek amacıyla çıkarılan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik 2.10.2006 tarihinde yayımlanmıştır. Buna göre, bahsi geçen Kanun ve Yönetmelik kapsamında olan İdare, mülkiyetinde,

yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kayıtlarını Yönetmelik'le belirlenen esas ve usullere göre yapacaktır.

Söz konusu Yönetmelik'in;

5'inci maddesinde kayıt ve kontrol işlemlerinin nasıl yapılacağı düzenlenmiş olup, söz konusu taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir.

6'ncı maddesinde taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri ile ilgili görev, yetkili ve sorumluluklar düzenlenmiş, sorumluların kayıtların mevzuata uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını ve bu kayıtlara ilişkin bilgisayar programı, defter ve belgelerin denetime hazır şekilde muhafaza edilmesini sağlamakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.

Yine Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde, taşınmazlara ilişkin bilgilerin hangi formlara ne şekilde kaydedileceğine ilişkin düzenlemeler yapılmış, idarelerin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan formların bu birimlerce taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine göndereceği, daha sonra mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek Yönetmelik ekinde yer alan örneğe göre taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı belirtilmiştir. Ayrıca, icmal cetvellerinin hangi bilgileri içereceği de anılan madde de düzenlenmiştir.

8'nci maddesinde, kaydı yapılan her taşınmaz için bir numara verileceği, 8'inci maddesince, 7'nci maddesine göre kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan bir dosya düzenleneceği hükme bağlanmış, bu dosyada hangi belgelerin bulunacağı da belirtilmiştir.

Ancak yapılan incelemede, taşınmazlara ilişkin olarak Yönetmelik'in ekinde yer alan formların ve gereken taşınmaz icmal cetvellerinin düzenlenmediği, taşınmazların numaralandırılmadığı, Yönetmelik'in öngördüğü biçimde dosyalama işlemlerinin yapılmadığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresi tarafından, bulgu konusu kayıt ve cetvellerin kısmen tamamlandığı, kalan eksikliklerin de tamamlanarak verilerin sisteme aktarılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen düzenlemeler ışığında, 5018 sayılı Kanun'da kamu kaynağı olarak sayılan taşınmazların hesap verilebilirliği sağlayacak şekilde kayıt işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Yevmiye Defteri İçin Mevzuatta Belirtilen Düzenlemelere Uyulmaması

Belediyenin muhasebe sistemine ilişkin yapılan incelemede, bazı yevmiye kayıtlarının, boş bırakıldığı, birçok yevmiye kaydında kendisinden önce gelen yevmiye numaralarına ilişkin tarih değerlerinden büyük veya ona eşit olması şartına uyulmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları” başlıklı 43'üncü maddesinin birinci fıkrasında, işlemlerin yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedileceği, dördüncü fıkrasında, muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında 1'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verileceği, "Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni" başlıklı 44'üncü maddesinde, Yönetmeliğin uygulanmasında yevmiye defterinin kullanılacağı, “Kayıt yanlışlıklarının düzeltilmesi” başlıklı 503'üncü maddesinde ise, kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hatalarının düzeltilmesi durumu hariç olmak üzere, yevmiye kayıtlarında meydana gelebilecek her türlü yanlışlığın ancak muhasebe kaydıyla düzeltileceği belirtilmiştir.

Yönetmelikte belirtildiği üzere işlemler yevmiye tarih ve numara sırasına göre yevmiye defterine günlük olarak kaydedilmeli, 1'den başlayıp hesap dönemi sonuna kadar sırasıyla devam eden yevmiye numaraları verilmeli, düzeltilmesi gereken bir hata var ise de, yönetmelikte belirtilen sınıflandırma kodlarında yapılan kayıt hataları hariç olmak üzere, eski kaydı silmeden yeni bir kayıt işlemiyle düzeltmenin yapılması gerekmektedir.

Muhasebe sisteminin yapısına ilişkin olarak yapılan incelemede, 48 adet yevmiyenin atlanarak boş bırakıldığı, 3240 adet yevmiye kaydında kendisinden önce gelen yevmiye numaralarına ilişkin tarih değerlerinden büyük veya ona eşit olması şartına uyulmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından, bulgu konusu hususun yerine getirilmesine gereken dikkat ve özenin gösterileceği ifade edilmiştir.

İdarece, bazı yevmiyelerin boş bırakılmaması ve geriye dönük kayıt yapılmamasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 3: Açık İhale Usulüyle Yapılan Mal Alımlarında Yaklaşık Maliyet Hesabının Gerçekçi Yapılmaması

Belediye tarafından açık ihaleyle yapılan bazı mal alımlarında yaklaşık maliyetin gerçekçi belirlenmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'inci maddesinde idarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları belirtilmiş; 9'uncu maddesinde ise mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyetin belirleneceği ve dayanakları ile bir hesap cetvelinde gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Kurumu tarafından çıkarılan Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin “Yaklaşık maliyetin hesaplanması” başlıklı 8'inci maddesinin bir ve ikinci fıkralarında;

“(1) İdare yaklaşık maliyetin hesaplanmasında; alım konusu malın niteliğini, miktarını, teslim süresini, nakliyesini, sigortasını ve diğer özel şartlarını belirterek KDV hariç fiyat bildirilmesini ister. Ancak, idare, gerçek piyasa fiyatlarını yansıtmayan ve yaklaşık maliyetin hesaplanmasında hatalara sebep olabilecek fiyat bildirimlerini ve proforma faturaları değerlendirmeye almaz.” denilmiş, üçüncü fıkrasında ise; çeşitli yöntemler belirlenerek idarelerin alımın niteliğini ve piyasa koşullarını göz önünde bulundurmak suretiyle bu yöntemlerle elde ettiği fiyatların birini, birkaçını veya tamamını kullanmak suretiyle yaklaşık maliyeti hesaplayacakları belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre idareler ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olup, bunun için en başta yaklaşık maliyet hesabının gerçekçi olması gerekmektedir. Bu amaçla alınacak malın niteliğini, alınması öngörülen toplam miktarını, teslim süresini, nakliyesini, sigortasını ve diğer özel şartlarını belirterek KDV hariç fiyatlar alınmalı ve bu fiyatlara göre yaklaşık maliyetin hesaplanması gerekmektedir. Çünkü serbest piyasa şartlarında çoklu alımlarda, tek birimlik alımlara göre daha indirimli fiyatlardan ihtiyaçları temin etmek mümkündür.

Yapılan incelemede Belediye tarafından yapılan aşağıda ihale kayıt no.ları ve adları belirtilen mal alımlarına ait ihalelerde yaklaşık maliyet hesaplamalarında; alınacak malzemelerin toplam miktarı belirtilmeden bir birimlik miktarlara göre piyasa araştırması

yapıldığı, yaklaşık maliyet bedelinin de bu fiyatların ortalaması ile alınacak toplam miktarların çarpımı sonucu bulunan tutarlar olarak hesaplandığı görülmüştür.

Tablo 10: Yaklaşık Maliyet Hesabı Gerçekçi Yapılmayan Mal Alım İhalesi Örnekleri

Sıra No	İşin İhale Kayıt No.su - İhale Adı
1	2023/1375344-Bakım onarım Sahalarında Kullanılmak Üzere 9 Adet Konteyner Alımı Ve Montajı
2	2024/89029 Otobüs Duraklarında Kullanılmak Üzere Laminat Cam Alımı
3	2024/831062 Marangozhane Bölümünde Şehir ve Büro Mobilyası Yapımında Kullanılmak Üzere Malzeme Alımı
4	2024/329502 Park ve Bahçeler Müdürlüğü Bünyesinde Kullanılmak Üzere Malzeme Alımı
5	2024/130715 İlkbaharda Park ve Yeşil Alanlarda Kullanılmak Üzere Ağaç ve Bitki Alımı
6	2024/377243 Park bahçeler Müdürlüğü Elektrik servisinde Kullanılmak Üzere Elektrik Malzemesi Alımı

Bu durumda yaklaşık maliyetin gerçekçi belirlenmediği mal alımlarında kamu kaynaklarının verimli kullanılmaması, ihtiyaçların uygun şartlarla temin edilmemesi riskleri söz konusu olacaktır. Bu riskler ise ancak, yaklaşık maliyetin hesaplanmasında gerçekçi bir piyasa araştırması yapılması ile bertaraf edilebilecektir.

Kamu İdaresinin cevabında yaklaşık maliyet hesaplamasında malın teslim süresi, nakliyesi ve diğer özel şartlar belirtilerek yaklaşık maliyet hesabını yapmakla beraber alınacak malın bir birimlik fiyatı dikkate alındığı, bundan sonra ki yapılacak ihalelerde, alınması öngörülen malın toplam miktarını belirterek yaklaşık maliyetin hazırlanmasına azami özen gösterileceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla yapılacak ihalelerde yaklaşık maliyet hesaplanmasına esas alınan piyasa araştırmalarının yukarıda belirtilen hususlar göz önüne alınarak gerçekçi şekilde hesaplanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Yapım İşlerinde All Risk Sigortası Poliçelerinde Yüklenicinin Sorumluluğunun İşyeri Teslim Tarihinden İtibaren Başlatılmaması

Belediye tarafından yaptırılan bazı yapım işlerine ilişkin inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinde, sigortacının sorumluluk başlangıç tarihinin, yer teslim tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde düzenlenmediği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1421'inci maddesinde; aksine sözleşme yoksa sigortacının sorumluluğunun primin veya ilk taksitinin ödenmesi ile başlayacağı; 1431'inci maddesinde de sigorta priminin tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa ilk taksitin, sözleşme yapılır yapılmaz ve poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerektiği hüküm altına

alınmıştır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"Yüklenici, işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu yapım işinin korunmasından 43 üncü madde hükümleri dikkate alınmak şartı ile işe başlama tarihinden kesin kabul tarihine kadar sorumludur. Bu sebeple yüklenici, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 9 uncu maddesi hükümleri dâhilinde; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler)", geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümlerinden anlaşılaçağı üzere yükleniciler yapım işi ihalelerinde işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler)", geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır. Sigortacının sorumluluğı sigorta priminin peşin olarak ödenmesi kararlaştırılmış ise tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksitin) ödenmesi ile başlayacağından; sigorta priminin peşin olarak ödenmesi kararlaştırılmış ise tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksitin) ödendiğı tarih ile yapım işinin başlama tarihinin aynı olması gerekmektedir.

Diğer taraftan Türk Ticaret Kanunu'nun 1421'inci maddesinde belirtildiğı üzere sigorta poliçelerine "Sigorta primlerinin tamamı veya taksitle ödenmesi kararlaştırılmış ise peşinatı (ilk taksiti) işe başlama tarihinden farklı olsa bile sigortacının sorumluluğı işe başlama tarihinden itibaren başlayacaktır." şeklinde açık hükümler konularak sigortacının sorumluluğunu işe başlama tarihinden itibaren başlatmak da mümkündür.

Yapılan incelemede aşağıdaki tabloda detayı görülen yapım işlerine ilişkin inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinde; “*Poliçe teslim edilmiş olsa dahi, sigortacının sorumluluğu, sigorta priminin peşin olarak ödenmesi kararlaştırılmış ise tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın/ilk taksitin ödenmesi ile başlar.*” şeklinde hükümler konularak sigorta primlerinin tamamının veya ilk taksitin (peşinatın) ödeme tarihinin işe başlama tarihinden farklı olması nedeniyle sigortacının sorumluluk başlangıç tarihinin, işe başlama tarihlerinden itibaren geçerli olacak şekilde düzenlenmediği, ayrıca sigorta poliçelerinde “*Türk Ticaret Kanunu’nun 1421’inci maddesine göre sigortacının sorumluluğunun sigorta primleri ödenmemiş veya geç ödenmiş olsa bile işe başlama tarihinden itibaren başlayacağı*” şeklinde ifadelerin de yer almadığı görülmüştür.

Tablo 11: Sigortacının Sorumluluk Başlangıç Tarihiyle İşe Başlama Tarihleri Farklı Olan İşler

Sıra No	İşin İhale Kayıt No.su - İhale Adı	İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Poliçe No	İşe Başlama Tarihi	Sigorta Priminin Tamamının / Peşinatın (İlk Taksitin) Ödeme Tarihi	Fark (Gün)
1	2024/762874- Elazığ Merkez Hicret Mahallesi Spor Kompleksi Çevre Düzenlemesi Yapım İşİ	137201511	26.07.20204	13.08.2024	18
2	2024/743228 – Elazığ Merkez Mahallelerinde Park Yapım İşİ	102397851	26.07.20204	31.07.2024	5
3	2023/252162 - Elazığ Merkez Akpınar Mahallesinde Rekreatyon Alanı Yapım İşİ	100000143943832	02.05.2023	17.05.2023	15
4	2024/599552 Elazığ Belediyesi Mücavir Alan Sınırları İçerisinde Mevcut Parkların Bakım ve Revizyonu Yapım İşİ	746572355/0	26.07.20204	14.08.2024	19
5	2024/744618 - Elazığ Merkez Mücavir Alan İçerisindeki Park ve Yürüyüş Alanlarında EPDM Kauçuk Yapım İşİ	750564050/0	24.07.20204	07.08.2024	14

Bu husustaki sorumluluk yükleniciye ait olmakla birlikte zararın oluşması durumunda, yargı mercilerince idarenin de müterafik kusurlu sayıldığı ya da yüklenicinin acze düşmesi nedeniyle, ortaya çıkan hasar ve zararı karşılayamadığı hallerde idare aleyhine doğacak külfetlerin bu hususta kusur, ihmâl veya tedbirsizliği bulunan idare görevlilerine rücu yoluyla tazmin ettirilmesi talebi gündeme gelebilmektedir.

Kamu İdaresinin cevabında bulgu önerileri doğrultusunda işe başlangıç tarihi ile All Risk sigortasının ödeme tarihinin aynı gün olmasına dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak sigorta priminin peşin olarak ödenmesi kararlaştırılmış ise tamamının,

taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksitin) ödendiği tarih ile yapım işinin başlama tarihinin aynı olması; bu olmadığı takdirde Türk Ticaret Kanunu'nun 1421'inci maddesinde belirtildiği üzere sigorta poliçelerine yukarıda açıklanan ifadeye benzer şekilde açık hükümler konularak sigortacının sorumluluğunun işe başlama tarihinden itibaren başlatılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Yapım İşlerinde All Risk Sigortası ve Mali Mesuliyet Sigortasının Hiç Yaptırılmaması veya Yapılan Sigortaların İş Artışı ve Fiyat Farkı Ödemelerini Kapsayacak Şekilde Güncellenmemesi

Belediye tarafından ihale edilen bazı yapım işlerinde all risk sigortasının ve mali mesuliyet sigortasının hiç yaptırılmadığı, sigorta yaptırılmış bazı işlerdeyse iş artışı yapıldığı ve/veya fiyat farkı ödendiği halde all risk sigortası bedelinin ve/veya süresinin güncellenmediği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "İş ve işyerinin sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"Yapım işlerinde yüklenici; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır." denilmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(1) (Değişik: RG-3/7/2009-27277) Yüklenici, işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu yapım işinin korunmasından 43 üncü madde hükümleri dikkate alınmak şartı ile işe başlama tarihinden kesin kabul tarihine kadar sorumludur. Bu sebeple yüklenici, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 9 uncu maddesi hükümleri dahilinde; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına,

yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı “inşaat sigortası (bütün riskler)”, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır.

(2) (Değişik: RG-3/7/2009-27277) Sigortaya esas alınacak bedeller, işin kendisi için sözleşme bedeli, her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ve benzeri için ise piyasa rayıçlarına göre hesaplanan bedellerdir. Ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının (fiyat farkları dahil) poliçedeki sigorta bedelini aşması ve/veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılması zorunludur.

...

(4) İşin devamı sırasında işyerinde yapılacak çalışmalar nedeniyle, işçilerle çevre halkının kazaya uğramalarını, zarar görmelerini ve işlerde zarar ve hasar meydana gelmesini önleyici tedbirlerin alınmasından da yüklenici sorumlu olup, alınan bütün tedbirlere rağmen, yüklenicinin yaptığı işlerden dolayı üçüncü kişilerin kendilerine veya mallarına zarar verilmesi ihtimaline karşı mali mesuliyet sigortası yaptırmakla da yükümlüdür. Mali mesuliyet sigorta bedeli olarak, bu konuda sigorta şirketlerinin uygulamalarında kullandığı bedeller esas alınır.

(5) (Değişik: RG-3/7/2009-27277) Sigortalara ilişkin poliçelerin, idarenin yazılı izni dışında; genişletilmiş bakım devresi teminatı hariç, poliçenin geçici kabul tarihinden önce iptal edilemeyeceği ve süresinin kısaltılamayacağı, genişletilmiş bakım devresi teminatının ise kesin kabul tarihinden önce iptal edilemeyeceği hükmünü taşıması ve ilk hakediş raporunun düzenlenip tahakkuka bağlanmasından önce idareye verilmesi gerekir. Aksi halde hakediş tutarı ve öngörülmüş ise avans ödenmez. Sigorta primlerinin ödendiğine ve sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğuna dair sigortacıdan alınacak bir belgenin her hak edişin tahakkuka bağlanmasından önce idareye sunulması zorunludur.” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda ifade edilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere yükleniciler yapım işi ihalelerinde işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı “inşaat sigortası (bütün riskler)”, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde

kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren İnşaat Sigortası (Bütün Riskler), yüklenicinin yaptığı işlerden dolayı üçüncü kişilerin kendilerine veya mallarına zarar verilmesi ihtimaline karşı mali mesuliyet sigortası yaptırmak zorundadır. Ayrıca ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının (fiyat farkları dahil) poliçedeki sigorta bedelini aşması ve/veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılarak poliçenin güncellenmesi, sigorta primlerinin ödendiğine ve sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğuna dair sigortacıdan alınacak bir belgenin her hak edişin tahakkuka bağlanmasından önce idareye sunulması zorunluluğu bulunmaktadır.

Yapılan incelemede;

1) 2023/827129 ihale kayıt numarası ile ihalesi yapılmış 4.137.700 TL sözleşme bedelli Elazığ Merkez Mahallelerinde Betonarme Duvar Yapım İş'i'nde; 02.10.2023 tarihinde yer teslimi yapıldığı, sözleşmeden sonra 08.11.2023 tarihli iş artışı onayı ile 789.029,48 TL tutarında iş artışı yapılması ve 10.01.2024-279 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emrine ekli kesin hakedişde 237.217,37 TL fiyat farkı ödenmesi nedenleriyle sözleşme bedeli, iş artışı nedeniyle iş artış bedeli ve fiyat farkları toplamı için iş yeri teslim tarihinden iş bitim tarihine/süre uzatım tarihine kadar ve iş bitim tarihinden bakım devresi bitim tarihine kadar açıklanan mevzuatta belirlenen İnşaat Sigortasının (Bütün Riskler) ve mali mesuliyet sigortasının yaptırılmadığı,

2) 2022/748315 ihale kayıt numarası ile ihalesi yapılmış 63.322.000 TL sözleşme bedelli Elazığ Merkez Hicret Mahallesi Spor Kompleksi Zemin İyileştirme ve Toprak İşleri Yapım İş'ine ait 11.07.2024-13282 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emrine ekli 9 no.lu hakediş raporunda bu hakedişe kadar toplam 17.357.162,98 TL fiyat farkı ödendiği halde işle ilgili olarak yaptırılmış 13.10.2022 tarihli ve 867335187/0 poliçe no.lu all risk sigorta poliçesindeki inşaat işleri sigorta bedelinin (63.222.000 TL) güncellenmediği,

3) 2023/504041 ihale kayıt numarası ile ihalesi yapılmış 33.989.000 TL sözleşme bedelli Elazığ İli Sürsürü Mah. 6129 ada 1 No.lu Parsel Üzerinde 16 derslikli Ortaokul Binası Yapımı İş'i'nde sözleşmeden sonra 20.12.2023 tarihli Z-53969463-814 sayılı yazı ile 30 gün süre uzatımı verilerek iş bitim tarihi 05.04.2024 olarak değiştiği ve 14.08.2024-15854 yevmiye tarihli ve ödeme emrine ekli kesin hakediş raporunda toplam 8.913.411,09 TL fiyat farkı ödendiği halde, işle ilgili olarak yaptırılmış 07.08.2023 tarihli ve 573342052/0 poliçe no.lu all risk sigorta poliçesindeki inşaat işleri sigorta bedelinin (33.989.000 TL) ve all risk sigorta bitiş

tarihinin (21.12.2023) ve bakım devresi bitiş tarihinin (21.12.2024) güncellenmediği,

4) 2020/354352 ihale kayıt numarası ile ihalesi yapılmış 26.442.000 TL sözleşme bedelli Şehirler Arası Otobüs Terminali Yapım İş'i'nde sözleşmeden sonra 01.06.2022 tarihli ve Z-53969463-593 sayılı yazıyla 70 gün, 29.06.2022 tarihli ve Z-53969463-701 sayılı yazıyla 60 gün, 03.03.2023 tarihli ve Z-53969463-151 sayılı yazıyla 195 gün süre uzatımı verilerek iş bitim tarihi 20.08.2023 olarak değiştiği ve 04.04.2024-6789 yevmiye tarihli ve ödeme emrine ekli kesin hakediş raporunda toplam 36.660.310,15 TL fiyat farkı ödendiği halde, işle ilgili olarak yaptırılmış 18.12.2020 tarihli ve 200200026571477/0 poliçe no.lu all risk sigorta poliçesindeki inşaat işleri sigorta bedelinin (26.442.000 TL) ve all risk sigorta bitiş tarihinin (10.08.2022) ve bakım devresi bitiş tarihinin (10.08.2023) güncellenmediği,

5) 2023/841781 ihale kayıt numarası ile ihalesi yapılmış 18.888.888,88 TL sözleşme bedelli Sürsürü Mahallesinde 4-6 Yaş Kuran Kursu Hizmet Binası Yapımı İş'i'nde; sözleşmeden sonra 13.02.2024 tarihli ve Z-53969463-79 sayılı yazıyla 1.888.888,89 TL iş artışı yapıldığı, 13.09.2024-18288 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emrine ekli kesin hakediş raporunda toplam 4.194.435,26 TL fiyat farkı ödendiği ve iş artışıyla birlikte işin bitim tarihi 10.08.2024 olduğu halde, işle ilgili olarak yaptırılmış 07.11.2023 tarihli ve 62533029/0 poliçe no.lu all risk sigorta poliçesindeki inşaat işleri sigorta bedelinin (18.888.888,88 TL) ile all risk sigortası bitiş tarihinin (13.05.2024) ve bakım devresi bitiş tarihinin (13.05.2025) güncellenmediği,

Görölmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında Bahse konu İhalelerdeki All Risk Sigortalarının iş artışlarının ve fiyat farklarının sigorta bedelleri düzeltilmiş olup ekte sunulduğu, bundan sonra yapılacak olan ihalelerde de dikkat edileceği ifade edilmiş ise de bulguda örnek verilen tüm işlerde bulgu konusu doğrultusunda düzeltme yapıldığını gösteren belgeler gönderilmemiştir. Cevap ekinde bazı ilerin geçici/kesin kabulün yapıldığına ilişkin belge gönderilmiş ise de açıklanan mevzuata göre işin bitiminden itibaren bakım devresi için de adı geçen sigortanın yapılması gerekmektedir.

İhale edilen yapım işlerinde all risk sigortasının ve mali mesuliyet sigortasının yaptırılması, sigorta yaptırılmış işlerdeyse iş artışı yapılması ve/veya fiyat farkı ödenmesi hallerinde all risk sigortası poliçesindeki sigorta bedellerinin ve/veya süresinin güncellenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Yapım İşlerine İlişkin İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Poliçelerinde Muafiyet Oranlarının Mevzuatta Öngörülen Sınırlardan Yüksek Belirlenmesi

Belediye tarafından yaptırılan bazı yapım işlerinde yaptırılan inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinde Yapım İşleri Genel Şartnamesinde belirtilen sınırlardan daha yüksek oranda muafiyet uygulandığı veya mevzuatın öngörmediği riskler için de müşterek sigorta yapılması (hasarın bir kısmı sigortacıya, bir kısmı idareye ait olacak şekilde) veya müşterek sigorta oranlarının mevzuatta belirlenen oranlardan yüksek uygulanması suretiyle mevzuata uymayan muafiyetler uygulandığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(1) Yüklenici, işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu yapım işinin korunmasından 43'üncü madde hükümleri dikkate alınmak şartı ile işe başlama tarihinden kesin kabul tarihine kadar sorumludur. Bu sebeple yüklenici, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 9 uncu maddesi hükümleri dâhilinde; işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı 'inşaat sigortası (bütün riskler)', geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır.

(...)

(3) (Değişik: RG-3/7/2009-27277) Sigorta poliçesinde; idare işveren sıfatıyla, yüklenici işi gerçekleştiren sıfatıyla yer almalı, alt yüklenicilerin vereceği zararların da teminat kapsamı dâhilinde olduğu belirtilmelidir. Kıymetlerin sigortalanmasında aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak muafiyet ve koasürans uygulamalarına yer verilebilir:

(a) Tüm riskler için uygulanabilecek muafiyet oranı azami %2'dir.

(b) Deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek koasürans oranı azami %20'dir. Bunun dışında kalan riskler için koasürans uygulanmaz.

(c) Muafiyet ve koasürans kısmına isabet eden hasarların karşılanması yüklenicinin sorumluluğundadır.” hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca yapım işlerine ilişkin olarak yüklenicilerle yapılan sözleşmelerin 17.3’üncü maddelerinde de “Yüklenicinin iş ve iş yerinin korunması ve sigortalanması ile ilgili sorumlulukları konusunda Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan hükümler uygulanır.” denilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerine göre idarece yaptırılan yapım işlerinde İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) poliçelerinde; muafiyet açısından tüm riskler için uygulanabilecek azami oranın %2 olması; deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek azami müşterek sigorta (koasürans) oranlarının toplam hasar bedelinin %80’i sigortacıya ait %20’si sigortalıya ait şekilde olması, bunun dışında kalan riskler için örneğin diğer doğal afetler, yangın, hırsızlık için müşterek sigorta uygulanmaması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, aşağıdaki tabloda gösterilen bazı yapım işlerine ilişkin inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinde açıklanan mevzuatta yer alan tüm riskler için azami %2 muafiyet sınırından daha fazla oranlarda muafiyet uygulandığı veya mevzuatın öngörmediği riskler için de müşterek sigorta (hasarın bir kısmı sigortacıya, bir kısmı idareye ait olacak şekilde) yapılması veya müşterek sigorta oranlarının adı geçen şartnameden yüksek belirlenmesi kabul edilerek açıklanan mevzuata uymayan muafiyetler uygulandığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Yapım İşlerine Ait İnşaat Sigortası Poliçelerinden Mevzuatta Öngörülenden Fazla Muafiyet Uygulanan Örnekler

Sıra No	İlgili Ödeme Emri Yevmiye Tarihi No.su (İşin İhale Kayıt No.su- İhale Adı)	İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Poliçe No	Yapım İşleri Genel Şartnamesine uymayan Muafiyet Örnekleri
1	15.01.2024-941 (2023/252162-Elâzığ Merkez Akpınar Mahallesinde Rekreatyon Alanı Yapım İş)	100000143943832	a) Yapım İşleri Genel Şartnamesi’ne göre teminat kapsamında olması gereken grev, halk hareketleri riskinin tamamen teminat dışı bırakılması suretiyle, tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, b) Ayrıca poliçede tüm muafiyetlerin sigorta bedelinin %2’sini aşamayacağı, mevzuatta müşterek sigorta yapılması kabul edilen risklerde müşterek sigorta yapıldığında sigortalıya düşen hasar bedelinin, hiçbir şekilde sigorta bedelinin %20’sini aşamayacağını belirten kayıtlar/çekinceler/ açıklamalar yapılmadığı görülmüştür.
2	12.09.2024-18078 (2024/743228 – Elâzığ Merkez Mahallelerinde Park Yapım İş)	102397851	a) Yapım İşleri Genel Şartnamesi’ne göre müşterek sigorta yapılması mümkün olan deprem hasarlarında sigortacının sorumlu olduğu sigorta bedelinin %80 oranındaki kısmı, %40 olarak

			uygulanması, her bir depremde sigortacıya ait %40'ı oranındaki tutardan ayrıca %2 oranında tenzili muafiyet uygulanır denilerek, deprem riski nedeniyle sigortacıya ait olması gereken sigorta bedelinin %80'i oranındaki tutarın azaltıldığı, b) Müşterek sigorta uygulanmaması gereken Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketlere ilişkin riskler için müşterek sigorta uygulanarak hasarın %20'si idare üzerinde kalması, ayrıca oluşacak hasardan sigortacıya ait %80'lik kısımdan da %2 tenzili muafiyet uygulanacağı belirtilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, c) Ayrıca poliçede tüm muafiyetlerin sigorta bedelinin %2'sini aşamayacağı, mevzuatta müşterek sigorta yapılması kabul edilen risklerde müşterek sigorta yapıldığında sigortalıya düşen hasar bedelinin, hiçbir şekilde sigorta bedelinin %20'sini aşamayacağını belirten kayıtlar/çekinceler/açıklamalar yapılmadığı görülmüştür.
3	12.09.2024-18192 (2024/744618-Elâzığ Merkez Mücavir Alan İçerisindeki Park ve Yürüyüş Alanlarında EPDM Kauçuk Yapım İşİ)	750564050/0	a) İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartlarında yer almayan siber saldırı sonucunda ortaya çıkan veya bunların neden olduğu her türlü olay nedeniyle sigortalı kıymetlerin ve/veya sigortalının uğrayacağı doğrudan/ dolaylı her türlü hasar kayıp ve zararların teminat dışı bırakıldığı, b) Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne göre müşterek sigorta yapılması mümkün olan deprem, sel, su baskını hasarlarında sigortacının sorumlu olduğu %80 sigorta bedelinden ayrıca %2 oranında tenzili muafiyet uygulanır denilerek, deprem nedeniyle sigortacıya ait olması gereken sigorta bedelinin %80'i oranındaki tutarının azaltıldığı, c) Müşterek sigorta uygulanmaması gereken Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketlere ilişkin riskler için müşterek sigorta uygulanarak hasarın %20'si idare üzerinde kalması, ayrıca oluşacak hasardan sigortacıya ait %80'lik kısımdan da %2 tenzili muafiyet uygulanacağı belirtilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, d) İksa, kazık, ankraj hasarlarında hasarın %10'u minimum 25.000 Euro tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, e) Doğal afetler, bakım, yangın, hırsızlık hasarlarında hasarın %20'si minimum 10.000 Euro tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, f) Diğer hasarlarda hasarın %10'u minimum 5.000 Euro tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, g) Müşterek sigorta uygulanmaması gereken yanardağ püskürmesi riski için müşterek sigorta uygulanarak hasarın %20'sinin idarenin üzerinde kalacağı belirtilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı,

			h) Ayrıca poliçede tüm muafiyetlerin sigorta bedelinin %2'sini aşamayacağı, mevzuatta müşterek sigorta yapılması kabul edilen risklerde müşterek sigorta yapıldığında sigortalıya düşen hasar bedelinin, hiçbir şekilde sigorta bedelinin %20'sini aşamayacağını belirten kayıtlar/çekinceler/açıklamalar yapılmadığı görülmüştür.
4	12.09.2024-18194 (2024/762874-Elâzığ Merkez Hicret Mahallesi Spor Kompleksi Çevre Düzenlemesi Yapım İşi)	137201511	a) Müşterek sigorta uygulanmaması gereken Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketlere ilişkin riskler ile yanardağ püskürmesi riski için müşterek sigorta uygulanarak hasarın %20'sinin idarenin üzerinde kalacağı belirtildiği, bu suretle tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, b) Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne göre müşterek sigorta yapılması mümkün olan deprem hasarlarında sigortacının sorumlu olduğu sigorta bedelinin %80 oranındaki kısmı, %40 olarak uygulanması, her bir depremde sigortacıya ait %40'ı oranındaki tutardan ayrıca %10 oranında tenzili muafiyet uygulanır denilerek, deprem riski nedeniyle sigortacıya ait olması gereken sigorta bedelinin %80'i oranındaki tutarın azaltıldığı c) Doğal afetler, yangın, bakım, hırsızlık hasarlarında hasarın %10'u asgari 10.000 USD tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, d) Ayrıca poliçede tüm muafiyetlerin sigorta bedelinin %2'sini aşamayacağı, mevzuatta müşterek sigorta yapılması kabul edilen risklerde müşterek sigorta yapıldığında sigortalıya düşen hasar bedelinin, hiçbir şekilde sigorta bedelinin %20'sini aşamayacağını belirten kayıtlar/çekinceler/açıklamalar yapılmadığı görülmüştür.
5	24.09.2024- 18944- (2024/599552 Elâzığ Belediyesi Mücavir Alan Sınırları İçerisinde Mevcut Parkların Bakım ve Revizyonu Yapım İşi)	746572355	a) İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartlarında yer almayan siber saldırı sonucunda ortaya çıkan veya bunların neden olduğu her türlü olay nedeniyle sigortalı kıymetlerin ve/veya sigortalının uğrayacağı doğrudan/ dolaylı her türlü hasar kayıp ve zararların teminat dışı bırakıldığı, b) Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne göre müşterek sigorta yapılması mümkün olan deprem, sel, su baskını hasarlarında sigortacının sorumlu olduğu %80 sigorta bedelinden ayrıca %2 oranında tenzili muafiyet uygulanır denilerek, deprem nedeniyle sigortacıya ait olması gereken sigorta bedelinin %80'i oranındaki tutarının azaltıldığı, c) Müşterek sigorta uygulanmaması gereken Grev, Lokavt, Kargaşalık, Halk Hareketleri, Kötü Niyetli Hareketlere ilişkin riskler için müşterek sigorta uygulanarak hasarın %20'si idare üzerinde kalması, ayrıca oluşacak hasardan sigortacıya ait %80'lik kısımdan da %2 tenzili muafiyet uygulanacağı belirtilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, d) İksa, kazık, ankraj hasarlarında hasarın %10'u minimum 25.000 Euro tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı,

		e) Doğal afetler, bakım, yangın, hırsızlık hasarlarında hasarın %20'si minimum 10.000 Euro tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, f) Diğer hasarlarda hasarın %10'u minimum 5.000 Euro tenzili muafiyet uygulanır denilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, g) Müşterek sigorta uygulanmaması gereken yanardağ püskürmesi riski için müşterek sigorta uygulanarak hasarın %20'sinin idarenin üzerinde kalacağı belirtilerek tüm riskler için uygulanabilecek azami %2 muafiyet oranının aşıldığı, h) Ayrıca poliçede tüm muafiyetlerin sigorta bedelinin %2'sini aşamayacağı, mevzuatta müşterek sigorta yapılması kabul edilen risklerde müşterek sigorta yapıldığında sigortalıya düşen hasar bedelinin, hiçbir şekilde sigorta bedelinin %20'sini aşamayacağını belirten kayıtlar/çekinceler/açıklamalar yapılmadığı görülmüştür.
--	--	--

Sigorta poliçesinde muafiyet oranlarının açıklanan mevzuatta yer alan sınırlardan daha fazla oranlarda olması yüklenicinin nihai sorumluluğunu kaldırmamakla birlikte, idarenin karşılaşılabileceği riski artırması bakımından önem arz etmektedir.

Kamu İdaresinin cevabında bundan sonra yapılacak All Risk sigortasında belirtilen oranlara dikkat edilerek öngörülen sınırlardan yüksek belirlenmeyeceği ifade edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde belirtildiği üzere yapım işlerine ilişkin inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinde; muafiyet açısından tüm riskler için uygulanabilecek azami oranın %2 olması; deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek müşterek sigorta(koasürans) oranlarının toplam hasar bedelinin %80'i sigortacıya, %20'si sigortalıya(idareye) ait olacak şekilde belirlenmesi, mevzuatta öngörülmeyen riskler için müşterek sigorta uygulanmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Mal veya Hizmet Alım İhalesinde, Şartnamelere Hüküm Konularak Alımla İlgisi Olmayan Taşıt/Malzeme Temin Edilmesi

Belediye tarafından yapılan bazı mal/hizmet alımı ihalelerinde teknik şartnamelere tüm masrafları yüklenici tarafından karşılanmak üzere binek otomobil/bilgisayar/cep telefonu verilmesi şartı konularak binek otomobil/bilgisayar/cep telefonu temin edildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesine göre; İdarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi,

güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Bu düzenlemeye göre idareler ihalelerde; farklı istekliler tarafından sağlanabilecek ve aralarında doğal bağlantı olmayan mal alımı, hizmet alım ve yapım işlerini bir arada ihale edemeyecekleri gibi, yapılan işle veya alınan hizmetle ilgisi olmayan, farklı yöntemlerle piyasadan temin edilebilecek hizmet kalemlerini de ihale bünyesine katarak, yaklaşık maliyet bedelini yükselten rekabeti engelleyici hükümler koyamazlar.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Yapım işinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan araç, gereç ve malzemelerin yüklenicilere aldırılması" başlıklı 49'uncu maddesinde;

"İdareler tarafından, ihale dokümanında ihale konusu işin yürütülmesi sırasında kontrol aracı, bilgisayar, telefon, faks vb. araç, gereç ve malzemelerin yüklenici tarafından temin edileceği yönünde düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. İhale konusu iş kapsamında yer almayan hususların yerine getirilmesi yükleniciden istenilemez. Ancak ihale konusu işin yürütülmesi ile doğrudan ilgili olması, kullanım süre ve şekillerinin ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, ihale dokümanında araç, gereç ve malzemelerin yüklenici tarafından temin edileceğine ilişkin düzenleme yapılması mümkündür." düzenlemesine yer verilmiştir.

2006/10193 sayılı BKK ile Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller yayınlanmıştır. 237 sayılı Taşıt Kanunu'na tabi olan kurumların ve taşıtların dolayısıyla belediyelerin de kapsamına dahil olduğu adı geçen Esas ve Usuller'in temel amacı kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır.

Anılan Esasların 6'ncı maddesinde Şoför giderleri hariç yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedelinin (katma değer vergisi hariç, her türlü bakım-onarım, sigorta ve benzeri giderler dahil), taşıtın Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatının verildiği ay itibarıyla uygulanacak Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesinde yer alan kasko sigortası değerinin %2'sini aşmayacağı; 7'nci maddesine göre de Kurumların hizmet genişlemesi veya zorunluluk arz eden hallerde, hizmet alımı yoluyla ilave binek veya station-wagon cinsi taşıt edinebilmek için önceden Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşünü alacakları hükme bağlanmıştır.

Açıklanan mevzuat hükümlerine göre; yapım işlerine ait ihale dokümanlarında işin yürütülmesiyle doğrudan ilişkisi bulunmayan araç ve gereçlerin yüklenicilerden temin edileceğine ilişkin düzenlemelere yer verilmesinin mevzuata aykırı olduğu, fakat ihale konusu işin yürütülmesi ile doğrudan ilgili durumlar varsa kullanım süre ve şekillerinin ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla ihale dokümanında araç, gereç ve malzemelerin yüklenici tarafından temin edileceğine ilişkin düzenleme yapılması mümkündür. Buna karşılık 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde mal veya hizmet alımı ihaleleri kapsamında malzeme kontrolü ve testleri için araç(taşıt), gereç ve malzeme temin edilebileceğine izin veren herhangi bir düzenleme bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan mal veya hizmet alımı ihalesi kapsamında ihale dokümanlarına şart koymak suretiyle binek araç temin edildiğinde; anılan Esas ve Usuller’de istenilen Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmadan binek araç temin edileceği gibi, ihale konusu mal alımı işinin konusuna girmeyen, kontrollük işleri için edinilen taşıtlara yüklenicilerin ne kadar fiyat yansıttığı bilinemeyeceğinden ve Esas ve Usullerde belirtilen limitin aşılp aşılmadığı hususu da tespit edilemeyecektir.

Yapılan incelemede 2024 yılında ödemesi yapılan mal/hizmet alımlarından:

-2023/701925 İhale Kayıt Numarası (İKN) ile ihalesi yapılmış Hanpınarı Asfalt Şantiyesinde Yol Yapımında Kullanılmak Üzere Agregalı Malzemesi Mal Alımı İş’ne ait teknik şartnamenin 4.15 maddesinde “*1 adet 2019 model veya üzeri binek araç (kaskolu-sigortalı, her türlü doğabilecek kaza, zarar ve yakıt yükleniciye ait) olup kontrollük hizmetinde kullanılacaktır. Temin yapılmayan araç başına için günlük 3.000 TL idari para cezası yüklenicinin hakedişinden kesilecektir.*” denildiği;

-2024/40593 İhale Kayıt Numarası (İKN) ile ihalesi yapılmış Hanpınarı Asfalt Şantiyesinde Yol Yapımında Kullanılmak Üzere Agregalı Malzemesi Mal Alımı İş’ne ait teknik şartnamenin 4.15 maddesinde, “*1 adet 2020 model veya üzeri binek araç (kaskolu-sigortalı, her türlü doğabilecek kaza, zarar ve yakıt yükleniciye ait) olup kontrollük hizmetinde kullanılacaktır. Temin yapılmayan araç başına için günlük 3.000 TL idari para cezası yüklenicinin hakedişinden kesilecektir.*” denildiği; 4.22 maddesinde “*İşlemci Teknolojisi: Core i7, İşlemci Hızı: 3.7 GHz, İşlemci Çekirdek Sayısı: 10 Çekirdek, Ram (Sistem Belleği): 16 GB, Disk Kapasitesi: 512 GB, Monitör: Var, HDMI:Var, Wi-Fi:Var, Kasa dahil özellikleri belirtilen 1 Adet Masa Üstü bilgisayar temini yapılacaktır.*” denildiği,

-2024/276760 İhale Kayıt Numarası (İKN) ile ihalesi yapılmış Elazığ Genelinde Kullanılmak Üzere Arazöz Kiralama İşi'ne ait teknik şartnamenin 21, 22, 23'üncü maddelerinde, “21. Sözleşme imzalanmasını müteakip en geç 7 gün içinde işlerin denetimi için yüklenici tarafından şoförsüz ve ücretsiz bir binek otomobil temin edecektir. Araca ait her türlü yakıt, vergi, yasal yükümlülükler ile kaza ve bakım masrafları yükleniciye ait olacaktır. Sözleşme süresi boyunca aracın zorunlu ve ihtiyari trafik sigortaları (kasko) yüklenici firma tarafından yapılacaktır. Araç 2020 otomatik vites ve klimalı olacaktır.

22. 1 adet idarenin istediği özellikte minimum i7 işlemci, 12900k soket 1700 3,20 ghz 30 mb ön bellek ekran kartı Rbx 4070 ventus 3x12 gb anakart soket 1700 6000 mhz ddr5 ram,32 gb 6000 mhzssd 1tb okuma yazma hızı 7000-7000 yazma, soğutma sıvı soğutma, monitör 31,5 “144 hrz curvet kasa, power 850w model dizüstü bilgisayar ve ayrıca 1 adet 256 mb ön bellek dakikada 20 sayfa hızı, baskı kalitesi 2400*600 dpi, kablosuz lan usb wifi Ethernet bağlantı özelliği işlemci frekans hızı 800 mhz, gürültü seviyesi 33 db, dahili işlemci özelliği olan renkli lazer yazıcı teslim edilecektir.

23. Kontrol teşkilatının kullanacağı 3 adet hatlı akıllı telefon idareye teslim edilecektir. Aylık oluşan fatura yüklenici firma tarafından karşılanacaktır. İş bitiminde telefon ve hatlar yükleniciye teslim edilecektir.” denildiği görülmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında İhale konusu işlerde talep edilen malzemeler uzun süreli kullanılmadığından işin süresi kapsamında yükleniciden talep edildiği, iş bitimi itibarıyla tutanak ile yükleniciye iade edildiği, tasarruf tedbirlerine ilişkin 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesinin “İhale şartname ve sözleşmelerine idare tarafından kullanılmak üzere araç, makine, ekipman temini gibi alım ya da yapım konusuyla ilgili olmayan unsurların dahil edilemeyeceği” hususuna yer verildiği, bu Genelgenin yayımlandığı tarih itibarıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından sözleşmesi imzalanmamış tüm mal ve hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin gözden geçirileceği ve bu Genelge hükümlerine uygun olmayanların iptal edileceği açıklandığı, bu genelgenin yayımlandığı tarih itibarıyla yapılan ihalelerde (kontrollük, makam hizmetleri gibi yerlerde kullanılacak araçlar, bilgisayar, telefon, tablet vb.) talep edilmediği ifade edilmiş ise de tasarruf genelgelerinden önce de yürürlükte olan bulgumuzda açıklanan mevzuat göre mal/hizmet alımı ihalelerinde teknik şartnamelere tüm masrafları yüklenici tarafından karşılanmak üzere binek otomobil/bilgisayar/cep telefonu verilmesi şartı konularak binek otomobil/bilgisayar/cep telefonu temin edilmemesi gerekmektedir.

Mal/hizmet alımına ilişkin ihale dokümanlarında kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla araç (taşıt), gereç ve malzeme temin edileceği yönünde düzenlemeler yapılmaması, söz konusu kontrollük işleri için araç (taşıt), gereç ve malzeme ihtiyacı olduğunda idare bünyesinde bulunan taşınırlarla ihtiyaçların karşılanması veya ilgili mevzuatında belirlenen usullere uygun olarak ayrıca ihaleyle temin edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: İhaleyle Yapılan Alımlar İle Yapım İşlerinde Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Borç Sorgulaması Yapılmadan İstihkak Ödenmesi veya Kesin Teminatların İade Edilmesi

İdare tarafından ihaleyle yapılan bazı mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ait hakediş ödemelerinde veya kesin teminatların iade edilmesinde istihkak sahiplerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna ait muaccel borçlarının bulunup bulunmadığına ilişkin sorgulama yapılmadığı görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun “Prim ve idari para cezası borçlarının hakedişlerden mahsubu, ödenmesi ve ilişiksizlik belgesinin aranması” başlıklı 90’ıncı maddesinde;

“(Değişik birinci fıkra: 17/4/2008-5754/54 md.) Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar, ihale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

“(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008-5754/54 md.) İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. (...) İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hakedişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder.

...

Bu maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeden hak ediş ödenmesi (...) hallerinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre idarî ve cezaî işlem yapılır. (...)” hükmü yer almaktadır.

29.09.2008 tarih ve 27012 / 2. Mükerrer sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim ve İdari Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksizlik Belgesinin Aranması Hakkında Yönetmelik’in;

“Kapsam” başlıklı 2’inci maddesinde yönetmeliğin idarelerin ihale yoluyla yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri kapsadığı,

“Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde bu yönetmeliğin uygulanmasında İşveren’in idareden iş alan gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları ifade ettiği,

“Hakedişten kesinti ve mahsup” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“(1) İdarece işverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir.

(2) İdare, işverene yapacağı her hakediş ödemesinden önce, işverenin ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarının olup olmadığını, üniteden yazı ile sorar. Ünitece, işverenin ve varsa alt işverenlerinin muaccel borcunun bulunmadığı hususu idareye bir aylık süre içinde yazı ile bildirilir. Yazı ile bildirilmediği sürece, idare tarafından işverene hakediş ödenmez.

(3) İdare, yaptığı ihaleler sonucunda işverene ödeyeceği her hakediş ödemesinden önce işverenin ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarının bulunup bulunmadığı hususunda sorgulama yapabilmek için Kuruma yetki başvurusunda bulunabilir. Kurumca bu başvurunun uygun görülmesi halinde idarece, işverene yapılacak her hakediş ödemesinden önce elektronik ortamda işverenin ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan muaccel borçlarının bulunup bulunmadığı hususunda sorgulama yapılır. İşveren ve varsa alt işverenlerin Kuruma borcu yoksa, ayrıca Kuruma yazı ile sorulmaksızın hakediş ödemesi yapılır. (...)

(5) İdarece, işveren ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarına mahsup edilmek üzere yapılan kesinti tutarı, ödeme belgesinde gösterilir. Bu kesinti, ödeme makamınca

muhasabe kayıtlarına intikal tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma veya Kurumun önceden bildirilen banka hesabına yatırılır. Hakediş miktarı, işverenin ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borcunu karşılamazsa, bakiye borç daha sonra ödenecek hakedişlerden aynı yöntemle kesilerek Kuruma ödenir.

(6) İşverenin ve varsa alt işverenlerinin, prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden dolayı Kuruma olan sorumluluğu; idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarının tamamının hakedişten mahsup edildiği tarihe kadar devam eder.” denilmektedir.

"Kesin teminatın iadesi" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında ise, işveren tarafından, idareye ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borcunun bulunmadığına dair ilişiksizlik belgesi ibraz edilmedikçe işverene ait kesin teminatın iade edilmeyeceği, onuncu fıkrasında da istisnai olarak yalnızca piyasadan hazır halde alınıp satılan işlerle ilgili olarak kesin teminatın iadesinde Kurumca düzenlenecek ilişiksizlik belgesi aranmayacağı hükümleri yer almıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde idarelerin ihale yoluyla yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenlere yapılacak hakediş ödemelerinden önce işverenlerin, SGK'ya borcunun olup olmadığının elektronik ortamda sorgulanması, şayet ilgililerin borcu yok ise ödemenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İlgili işverenlerin SGK'ya borcu olması halinde ise söz konusu borca mahsup edilmek üzere hakedişten kesinti yapılması ve anılan kesintinin kurumun banka hesabına yatırılması gerektiği görülmektedir.

Piyasadan hazır halde alınıp satılan işler dışındaki işlerle ilgili kesin teminatın iade edilmesiyle ilgili olarak da işveren tarafından, idareye ihale konusu işle ilgili Kuruma borcunun bulunmadığına dair ilişiksizlik belgesi ibraz edilmedikçe işverene ait kesin teminatın iade edilmemesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan 5510 sayılı Kanunun 90'ıncı maddesinde söz konusu yükümlülükleri yerine getirmeden hakediş ödemesi yapan kesin teminatları iade eden ilgililer hakkında genel hükümlere göre idari ve cezai işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede idare tarafından ihaleyle alınan mal veya hizmet alımlarına ilişkin hakediş ödemelerinden bazılarında; (-2024/754994 *İhale Kayıt Numarası (İKN)* ile ihalesi yapılmış *Yangınlara Müdahale Araçlarının Bakım Onarım Hizmeti Alımı* İşi'ne ait 09.07.2024-

13016, 16.07.2024-13634/1, 02.09.2024-17249/1, 03.09.2024-17405/1, 20.09.2024-18817/1, 15.10.2024-20674/1 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emirleri veya muhasebe işlem fişlerinde,

-2024/54425 İKN ile ihalesi yapılmış 2024 Yılı İçin Hafif Ticari Araç Kiralama Hizmet Alımı İşi'ne ait 13.08.2024 yevmiye tarihli ve 15766 no.lu ödeme emrinde,

-2024/857154 İKN ile ihalesi yapılmış Elazığ Sanayi Sitesi, Elazığ Oto Kiralama Sitesi, Güneykent Seyir Yolu, Cip Yaşam Kompleksi, Gazi Caddesi Cephe Yenileme Taslak Projeleri Hizmet Alımı İşi'ne ait 26.08.2024 yevmiye tarihli ve 16711 no.lu ödeme emrinde,

-2023/1032448 İKN ile ihalesi yapılmış Elazığ Merkez Aşağı Hopenk ve Yemişlik Mahallelerinde İmar Kanunu'nun 18. Maddesi Uyarınca Şüyulandırma Hizmet Alımı İşi'ne Ait 31.01.2024 yevmiye tarihli ve 2087 No.lu ödeme emrinde,

-2023/1177108 İKN ile ihalesi yapılmış Taksi Toplanma Alanlarında Kullanılmak Üzere 8 adet Prefabrik Alımı ve Montajı Mal Alımı İşi'ne ait 29.02.2024-4279, 15.03.2024-5322/1, 05.04.2024-7047/1, 16.05.2024-9259/1 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emirleri veya muhasebe işlem fişlerinde,

-2024/404739 İKN ile ihalesi yapılmış Trafik Amirliği Biriminin Çalışmaları Kapsamında Kullanılmak Üzere Sinyalizasyon Malzemeleri Mal Alımı İşi'ne ait 12.07.2024-13420, 16.07.2024-13615/1, 02.09.2024-17155/1, 26.09.2024-19203/1, 30.09.2024-19398/1, 15.10.2024-20603/1 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emirleri veya muhasebe işlem fişlerinde,

-2024/271817 İKN ile ihalesi yapılmış Park ve Bahçeler Müdürlüğü Bünyesinde Kullanılmak Üzere Tesisat Malzemesi Mal Alımı İşi'ne ait 14.06.2024-11704, 05.07.2024-12867/1, 16.07.2024-13751/1, 19.07.2024-14161/1 yevmiye tarihli ve no.lu ödeme emirleri veya muhasebe işlem fişlerinde) istihkak sahiplerinin hakedişlerinin ödemeleri yapılmadan önce SGK'ya borcunun bulunup bulunmadığına ilişkin sorgulamaların yapılmadığı görülmüştür.

Yine aynı şekilde ihaleyle yapılmış bazı yapım ve hizmet alımlarıyla ilgili kesin teminatların iade edilmesinden önce

(-2023/153893 İKN ile ihalesi yapılmış Elazığ merkez Mahallelerinde Park Yapımı İşi'ne ait 03.04.2023 0332MW006907 referans no.lu kesin teminat mektubunun 12.02.2024-2808/1 yevmiye tarihli ve no.lu muhasebe işlem fişinde,

-2021/450545 İKN ile ihalesi yapılmış Kentsel Temizlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere Sürücüsüz Araç Kiralama İşi'ne ait 03.03.2023 tarihli ve 998882 no.lu kesin teminat mektubunun 12.08.2024-15591/1, 12.08.2024-15592/1, 12.08.2024-15593/1 yevmiye tarihli ve no.lu muhasebe işlem fişinde,

-2022/12240887 İKN ile ihalesi yapılmış Elazığ Belediyesi ve Mücavir Alan Sınırları İçinde Halk sağlığında Vektörle Mücadele İlaç Alımı, Ağaç Dal Hastalık ve Zararlılarıyla Mücadele İlaç Alımı ve İlaçlamada Kullanılmak Üzere Araç ve Makine Kiralama Hizmet Alımı İşi'ne ait 26.12.2022 tarihli ve 372-VT-0000350 no.lu kesin teminat mektubunun 24.01.2024-1707/1 yevmiye tarihli ve no.lu muhasebe işlem fişinde,) istihkak sahiplerinin SGK'ya borcunun bulunup bulunmadığına ilişkin sorgulamaların yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında Belediye tarafından ihalesi yapılan mal/hizmet alımları ile yapım işlerine ait istihkakların ödenmesinde veya kesin teminatların iade edilmesi esnasında 5510 Sayılı Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanuna göre Sosyal Güvenlik Kurumu borç sorgulamaları titizlikle takip edilecek ve firmalara ait vadesi içerisinde ödenmeyen prim borçları var ise yüklenicilerin hakediş ödemelerinden veya kesin teminat iadesinden kesilerek Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeneceği ifade edilmiştir.

Belediyenin idari ve cezai yaptırıma maruz kalmaması için, ihale yoluyla yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenlere ait hakedişlerin ödenmesinden önce veya kesin teminatların iade edilmesinden önce ilgililerin Sosyal Güvenlik Kurumu borçlarına ilişkin sorgulama yapılması ve borcu bulunanlarla ilgili olarak adıgeçen Yönetmelikte açıklanan işlemlerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünmesi

Belediyede bazı mal ve hizmet alımlarının, parasal limitlerin altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek, açık ihale usulü yerine doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez. Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez”,

“Doğrudan temin” başlıklı 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise; *“Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar, diğer idarelerin beşmilyar Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar”* hükümleri yer almaktadır.

4734 sayılı Kanun’da yer alan eşik değerler ve parasal limitlerin 01.02.2024 tarihinden itibaren uygulanması ile ilgili olarak Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Tebliği’nde 2024 yılında büyükşehir sınırı dahilinde bulunmayan idareler için doğrudan temin limiti 207.453,00 TL olarak belirlenmiştir. İdarelerin ihtiyaçlarını yıllık olarak planlayarak ve 4734 sayılı Kanun’da yer alan ihale usullerini de kullanarak temin etmeleri gerekmektedir.

Mal ve hizmet alımlarına ilişkin yapılan incelemeler neticesinde;

- BMC araçların yedek parça ve işçiliklerinin kısımlara bölmek suretiyle tek firmadan,
- Muhtelif malzeme, edevat ve hırdavat malzeme alımı işini KDV hariç kısımlara bölmek suretiyle değişik firmalardan;
- Bilgisayar, Yazıcı, Faks ve Fotokopi mak. Yedek parça alımı işinin KDV hariç kısımlara bölmek suretiyle farklı firmalardan;

doğrudan temin suretiyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında özetle, denetim tespiti üzerine 2025 yılı ve sonrasında konuya gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla aynı nitelikte olan ve bütünlük sağlayan işlerin 4734 sayılı Kanun’da yer alan ihale usulleriyle gerçekleştirmesi ve doğrudan temin yönteminin 4734 sayılı Kanun’da yer alan amacına ve şartlarına uygun olarak kullanılmasının sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 10: İhaleyle Alınması Gereken Organizasyon ve Fuar Hizmeti Alımının Doğrudan Teminle Yapılması

Belediye tarafından kitap fuarı organizasyon hizmet alımı işinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda sayılan ihale usulleri yerine doğrudan temin usulüyle karşılandığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun; 5'inci maddesinde temel ilkeler belirlenerek bunlar arasında idarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usuller olduğu, diğer ihale usullerinin Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabileceği ifade edilmiştir.

"Uygulanacak ihale usulleri" başlıklı 18'inci maddesinde de "*İdarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde aşağıdaki ihale usullerinden biri uygulanır:*

- a) *Açık ihale usulü.*
- b) *Belli istekliler arasında ihale usulü.*
- c) *Pazarlık usulü.*" denilmiştir.

"Doğrudan temin" başlıklı (Değişik: 30/7/2003-4964/15 md.) 22'nci maddesinde ise aynen;

"Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir:

...

d) *Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar, diğer idarelerin beş milyar Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar.*" hükmü yer almıştır.

Açıklanan mevzuat hükümlerine göre idarelerin ihalelerde saydamlığı ve rekabeti sağlayarak ihtiyaçlarını adı geçen kanunda sayılan ihale usulleriyle temin etmeleri öngörülmüş, ihale usulleri olarak da; açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü sayılmıştır. Doğrudan temin ile ihtiyaçların karşılanması ancak kanunda belirlenen limitler altında veya kanunda belirlenen ihtiyaçların ortaya çıkması hallerinde mümkündür.

Dolayısıyla temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak tüm harcamaları doğrudan temin usulüyle temin etmek mümkün olmayıp, temsil ağırlama faaliyetlerinden yalnızca konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımların doğrudan teminle karşılanması

mümkündür. Bu nedenle kitap fuarı organizasyonu için hizmet alımlarının doğrudan temin usulüyle alınması yerine, kanunda sayılan ihale usullerinden biriyle yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede 12.12.2024 tarihli ve 25243 yevmiye no.lu ödeme emrinde belediye tarafından 5. Elâzığ Belediyesi Kitap Fuarı Organizasyon Hizmet Alımı işinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda sayılan ihale usulleri yerine doğrudan temin usulüyle karşılanarak 3.499.200,00 TL ödeme yapıldığı görülmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında gençlerin ve öğrencilerin en yoğun şekilde katılım sağladığı Kitap Fuarı Organizasyonu önceki yıllarda Kamu İhale Kanunu'nun ilgili maddelerine istinaden gerçekleştirildiği, 2024 yılında gerçekleştirilen 5. Kitap Fuarı Organizasyonunun Belediyenin birimleri arasında koordinasyon eksikliği nedeni ile planlanan tarih konusundaki belirsizlik neticesinde duyuru ve ilanların organizasyonun düzenlenme tarihine çok yakın bir zaman diliminde gerçekleştirildiği nedeniyle ivedilikle süreç başlatılmak zorunda kalındığı, Organizasyona katılım sağlayacak olan yurtiçi ve yurtdışı yayınevleri, akademisyenlerin ve yazarların da davet edilmiş olmaları programın iptalini mümkün kılmadığından dolayı en hızlı temin şekli olarak Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesine istinaden piyasa ve teklif alımına çıkılarak Tanıtma Fuar ve Organizasyon bütçe kaleminden ivedilikle işlem yapıldığı, bundan sonra bu tür faaliyetlerin düzenlenmesinde birimler arası koordinasyon sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilerek daha titiz davranılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak önceden sağlıklı planlama yapılarak doğrudan temin usulü kapsamına girmeyen ihtiyaçların ihale kanununda belirlenen limitleri aşması halinde, saydamlığı ve rekabeti sağlayarak 4734 sayılı Kanunda sayılan ihale usulleriyle temin edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Mal Alım İhalelerinde Muayene ve Kabul Komisyonlarının Mevzuatına Uygun Oluşturulmaması

Belediye tarafından gerçekleştirilen bazı mal alım ihalelerinde muayene ve kabul komisyonlarının mevzuatına uygun oluşturulmadığı görülmüştür.

Kamu İhale Kurulu tarafından hazırlanan, 19.12.2002 tarihli ve 24968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mal Alımları Denetim Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik'in, "Muayene ve kabul komisyonlarının kurulması" başlıklı (Değişik: 22/06/2005 – 25853 R.G. / 2 md.) 6'ncı maddesinde aynen; *"Yetkili makam tarafından biri başkan, biri işin uzmanı olmak üzere en az üç veya daha fazla tek sayıda kişi ile yedek üyelerden oluşan*

muayene ve kabul komisyonları kurulur. Ancak, ilgili idarede yeterli sayıda veya işin özelliğine uygun nitelikte uzman personel bulunmaması durumunda, 4734 sayılı Kanuna tabi idarelerden uzman personel görevlendirilebilir.” hükmü yer almıştır.

Yukarda yer verilen mevzuat hükümlerine göre; mal alım ihalelerinde muayene ve kabul komisyonlarında komisyon üyelerinden birinin işin uzmanı olması zorunluluğu vardır. Eğer idarede işin özelliğine uygun nitelikte uzman personel bulunmaması durumunda, 4734 sayılı Kanuna tabi idarelerden uzman personel görevlendirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; İKN: 2022/144421 No.lu Yemekhane ve Aşevine Gıda Malzemesi Alımı ihalesi, İKN: 2024/168176 No.lu Yemekhane ve Aşevinde Yemek Hazırlanmasında Kullanılmak Üzere Et(Kırmızı-Beyaz) 1.Kısım Malzeme Alımı İhalesi ve İKN: 2024/168176 No.lu Yemekhane ve Aşevinde Yemek Hazırlanmasında Kullanılmak Üzere Et(Kırmızı-Beyaz) 2. Kısım Malzeme Alımı İhalesinde muayene ve kabul komisyonlarının üç kişiden oluştuğu, komisyon üyelerinin tamamının işçi personel olduğu, komisyonlarda işin uzmanı (gıda mühendisi, veteriner vb.) olan kişilerin görevlendirilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında Aşevi ve Yemekhane biriminde uzman personel olarak 2 aşçı, 1 kasap ve 1 veteriner personel olduğu, bu personeller dışında aşevi ve yemekhane biriminde tüm personellerin Hijyen Eğitimi Belgesi sahibi olduğu, bahse konu evraklarda belirtilen tarih döneminde uzman personel olarak aşevi ve yemekhane sorumlusu (kasap) N.K, veteriner F.G. aşçı H.Y., aşçı M.B görevlendirildiği, gıda mühendisi ve gıda teknikeri personel talebi yapılmış olup şartlara haiz uzman personel görevlendirileceği, ilgili birime yapılan alımlar sonucunda yapılan teslim işlemlerinde sehven görevli personelin ünvanı (işçi, memur vs.) yazıldığı, görevleri belirtilmediği, bu konuda gerekli hassasiyet gösterilerek uzman personellerin görev durumları da belirtileceği ifade edilmiş ise de bulguda yer verilen mal alım ihalesinde muayene kabul komisyonunda görevlendirilen personelden en az birinin işin uzmanı olduğuna ilişkin belge gönderilmemiştir.

Bu itibarla mal alım ihalelerinde muayene ve kabul komisyonlarında komisyon üyelerinden birinin işin uzmanı olması, eğer idarede işin özelliğine uygun nitelikte uzman personel bulunmaması durumunda 4734 sayılı Kanuna tabi idarelerden uzman personel görevlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 12: İdarenin Mali Durumu Dikkate Almadan Amatör Spor Kulübü Derneğine Nakdi ve Gıda Yardımı Yapılması

Belediyenin, Elazığ Belediye Spor Kulübü Derneğine nakdi ve gıda yardımı yaptığı tespit edilmiştir.

5393 Sayılı Belediye Kanunun, Belediyenin görev ve sorumlulukları başlıklı 14 üncü Maddesi;

“ Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. (Mülga son cümle: 12/11/2012- 6360/17 md.) (...) (Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

b) (... Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir; cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir. (Değişik ikinci cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü

amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

*(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/17 md.; Değişik: 12/7/2013-6495/100 md.)
Belediyelerin birinci fıkranın (b) bendi uyarınca, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez. (İptal fıkra: Anayasa Mahkemesinin 24/1/2007 tarihli ve E. 2005/95, K. 2007/5 sayılı Kararı ile.)”*

Hükümlerini ifade etmiş olup devamında ise,

“Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirliilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.

Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

(Ek fıkra: 1/7/2006-5538/29 md.) Sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır.”

Hususları belirtilmiştir.

Yapılan incelemede Belediyenin Elazığ Belediye Spor Kulübüne 25.000.000 TL nakdi yardımda bulunduğu görülmüştür.

Nakdi yardım dışında 100 kg baklava, 100 kg kadayıf, 2000 adet simit, 2000 adet poğaça, 240 kg pasta başta olmak üzere gıda yardımı başta olmak üzere ayrıca 1.086.875 TL tutarında çay, tereyağı, yumurta, süzme bal, ekmek, tuzsuz tereyağ vb gıda maddeleri de alındığı tespit edilmiştir. Muhtelif şekilde birçok harcamanın olduğu görülmüştür.

Yukarıda ifade edilen kanunda, Belediyelerin mali durumu ve hizmetin ivediliğinin dikkate alınması hususu açıkça ifade edilmiştir.

Belediye bir yandan elektrik faturaları başta olmak üzere, doğalgaz, Telekom faturalarını zamanında ödeyemeyip, gecikme cezalarına maruz kalmaktadır.

Diğer yandan finansman ihtiyacını, bankalardan kredi kullanıp faizler ödeyerek karşılamaya çalışmaktadır. 2024 yılında bankacılık sektöründe kredi faizlerinin yüksek olması, Belediye aleyhine durum ortaya çıkarmıştır.

Kamu İdaresinin cevabında özetle, yapılan yardımların 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin (a) ve (b) bendlerine uygun olduğu, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması, sağlıklı ve sosyal hayata uyumlu bireyler olarak yetişmelerinin sağlanması amacıyla Belediyenin amatör spor kulüplerine bahse konu olan nakdi yardımları paylaştırarak bu konuda önemli bir faaliyet gerçekleştirdiği ifade edilmiş ise de bulguda açıklandığı üzere zorunlu hizmetlerin yürütülmesi için finansman güçlüğü çeken idarenin, nakdi ve ayni yardımlar konusunda her ne kadar mevzuata aykırılık bulunmasa da kaynaklarını kullanırken etkin verimli ve tutumlu davranması gerektiği değerlendirilmektedir.

Mevcut mali durumu göz önünde bulundurulduğunda Belediye Spor Kulübüne bu kadar nakti ve nakit dışı yardımda bulunması 5393 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen hükmüne uygun düşmemektedir.

BULGU 13: Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinin Temsil Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderlerine Uygun Olmayan Harcamaların Bulunması

Belediyenin temsil tören, ağırlama ve tanıtım giderleri içerisinde Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesine uygun olmayan harcamaların bulunduğu tespit edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2021/14 sayılı Genelgesinde, söz konusu harcamaların kullanımı ile ilgili genel esaslar belirtilmişti.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinde de benzer düzenlemelerle birlikte, söz konusu genelgeye uymayanlar hakkında daha sıkı yükümlülükler belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesi (Ek:18/7/2024-7521/13 md.) ile de;

"Kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve denetlenmesi sonucunda, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları mevzuat uyarınca disiplin hükümleri uygulanır ve sonuçları idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirilir."

Hükmü Kanuna eklenmiştir.

2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinin "Temsil Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri" başlıklı maddesinde,

“Temsil ve ağırlama ödenekleri zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır.

Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü vb kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek vb davetler düzenlenmeyecek, hediye verilmeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılmayacaktır.

Yıl başı ve bayram dönemlerinde kamu görevlileri tarafından gönderilecek tebrik ve kutlama mesajları elektronik ortamda gönderilecek, kamu kurum ve kuruluşlarınca kaynağına bakılmaksızın ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye eşantıyon vb malzemelerin alımı, basım ve dağıtımı yapılmayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan reklam verilemeyecektir.”

Hükümlerini içermektedir.

Belediyenin 2024 yılı söz konusu harcamalarına bakıldığında, özellikle de yerel basına çok sayıda bu kalemden ödemede bulunduğu, ancak harcama içeriğinin genelgeye uygun olmadığı görülmektedir.

Yine aynı şekilde ulusal haber ajanslarına yıl başı kutlama mesajı vb için yapılan harcamaların, söz konusu genelgeye aykırı olduğu açıktır.

Ayrıca Belediye tarafından gençlere dağıtılan 10 GB internet data kartı dijital promosyon sistemi satın alınması da söz konusu tasarruf genelgesine uygun olmamaktadır.

Diğer yandan hediyelik gümüş aksesuarı alımı yanında cumhuriyet tam altın, cumhuriyet yarım altın ve cumhuriyet çeyrek altın alımlarının da olduğu tespit edilmiştir.

2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri genelgesinde kamu kurumlarının maksadına uygun azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılmasının her kamu kurum ve kuruluşu ile görevlisi için bir görev ve aynı zamanda bir mecburiyet olduğu ve genelgeye aykırı davranışlar açısından sorumluluklarının olduğu belirtilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesine uygun olmayan harcamaların bir an önce sonlandırılması ve aykırı davranışlar hakkında da genelge hükümleri ve 5018 Sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgesine Aykırı Olarak Öğretmenevi, Taziye Evi, Sosyal Yaşam Merkezi ve Kütüphane Olarak Kullanılmak Üzere Kiralamalar Yapılması

Belediyenin, öğretmenevinin 2024 yılı kira bedeli olarak İdare Yatırım A.Ş'ye 2.067.906,10 TL tutarında ödeme yaptığı tespit edilmiştir.

Mülkiyeti Türk Hava Kurumu'na ait olan ve kullanım tasarrufu İl Özel İdaresi şirketi, İdare Yatırım AŞ ye ait olan ve daha önceden otel olarak kullanılan sözkonusu binanın son yıllarda Belediye tarafından yıllık kirasının ödendiği ve Öğretmenevi olarak kullanılmaktadır. Söz konusu binanın yıllık kira ödemelerinin Belediye tarafından yapıldığı görülmüştür.

Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından öğretmenevi olarak işletilen taşınmazın, 01.10.2022 tarihinde Belediyeye kiralandığı, bunun karşılığı olarak da sözkonusu binanın Belediye tarafından kiralanıp, İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Öğretmenevi olarak kullanılmak amacıyla verildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu binanın 78 oda ve 186 yatak kapasiteli bir yer olduğu ve protokolle Öğretmenevi olarak kullanıldığı görülmüştür.

Diğer yandan Taziye evi, Kütüphane ve Sosyal Yaşam Merkezi olarak muhtelif birçok yerler kiralanıp, bedellerinin peşin ödendiği tespit edilmiştir. Bu çerçevede, Yenimahalle bay/bayan taziye evinin yıllık kira bedeli olarak 252.000 TL, AHK İnşaat Ltd. Şti ne Sürsürü Mahallesinde Sosyal Yaşam Merkezi ve Kütüphane olarak kullanılmak üzere iki yıllığına kiralanmış bina için 330.000 TL başta olmak üzere çok sayıda ödemenin yapıldığı tespit edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2021/14 sayılı Genelgesinde, söz konusu harcamaların kullanımı ile ilgili genel esaslar belirtilmiştir.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinde de benzer düzenlemelerle birlikte, söz konusu genelgeye uymayanlar hakkında daha sıkı yükümlülükler belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesi (Ek:18/7/2024-7521/13 md.) ile de;

"Kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve denetlenmesi sonucunda, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları

mevzuat uyarınca disiplin hükümleri uygulanır ve sonuçları idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirilir.”

Hükmü Kanuna eklenmiştir.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanana 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirlerinin “Taşınmaz Edinilmesi, Kiralanması ve Kullanılması” başlıklı maddesinde,

“Kamu kurum ve kuruluşları tarafından 3 yıl süre ile yurt içinde ve yurt dışında hiçbir şekilde yeni hizmet binası alınmayacak, kiralanmayacak, yapılmayacak veya bu amaçla arsa veya arazi satın alınmayacak, kamulaştırılmayacaktır. Ancak deprem riski nedeniyle yıkım kararı verilmesi halinde, o hizmet için tahsis edilebilecek Hazineye ait taşınmazın bulunmadığının tevsik edilmesinden sonra, kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan veya tahsis edilmiş olan yerlere yeni inşaat yapılabilecektir.

Hizmet binaları kamu binaları standartları esas alınarak ihtiyaç analizleri ve tasarruf anlayışı çerçevesinde gözden geçirilecektir. İhtiyaç fazlası bina veya bölümleri ihtiyacı olan kurumlara tahsis edilecektir. Hizmet binası kiralamaları, belirli bir takvim çerçevesinde ivedilikle sonlandırılacaktır.

Yeni lojman, her ne adla olursa olsun memur evi, kamp, kreş, eğitim, dinlenme ve benzeri sosyal tesis ve bunlarla ilgili arsa veya arazi satın alınmayacak, kamulaştırılmayacak, yeni kiralama yapılmayacak ve yeni inşaatla başlanılmayacaktır.

... ” hükümlerini içermektedir.

Yukarıda ifade edilen genelge hükümlerine göre Belediyenin yeni hizmet binası kiralaması bile mümkün değilken, İl Milli Eğitim adına öğretmenevi olarak kullanılmak amacıyla bina kiralaması da genelgeye uygun düşmemektedir.

Sadece öğretmenevi değil, Taziye evi, Sosyal Yaşam Merkezi ve Kütüphane olarak kiralanın ve bir yıllık kira bedelleri peşin ödenen yerler de Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgesine uygun değildir.

Belediye mali anlamda zorluklar yaşamakta, faturalarını bile zaman zaman geç ödemekte, fatura ödemeleri için bankalardan krediler kullanmakta ve kullandığı bu kredilere yüksek oranda faiz ödemek zorunda kalmaktadır. Diğer yandan da mali yükümlülük doğuran ve Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Genelgesine uygun olmayan kiralamalarda bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı tasarruf genelgesine uygun olmayan ve Belediyenin mali yapısına olumsuz etki eden uygulamaların sonlandırılması gerekmektedir.

BULGU 15: Gazeteciler Günü Nedeniyle Gazetecilere Hediye Verilmesi

Belediye tarafından gazeteciler gününde, şehirdeki gazetecilere gömlek, kutlama çiçeği ve hediyeelik çikolata alındığı tespit edilmiştir.

Belediye Başkanı tarafından bayan gazetecilere hediye edilmek üzere 87 adet triko hırkanın satın alındığı ayrıca 80 adet kutlama çiçeği ve 80 adet hediyeelik çikolatanın da dağıtıldığı görülmüştür.

Söz konusu harcamaların tamamı tanıtma, ağırlama, tören, fuar giderlerinden yapılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2021/14 sayılı Genelgesinde, söz konusu harcamaların kullanımı ile ilgili genel esaslar belirtilmiştir.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinde de benzer düzenlemelerle birlikte, söz konusu genelgeye uymayanlar hakkında daha sıkı yükümlülükler belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesi (Ek:18/7/2024-7521/13 md.) ile de;

"Kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve denetlenmesi sonucunda, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları mevzuat uyarınca disiplin hükümleri uygulanır ve sonuçları idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirilir."

Hükmü Kanuna eklenmiştir.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinin "Temsil Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri" başlıklı maddesinde,

"Temsil ve ağırlama ödenekleri zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır."

Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü vb kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek vb davetler düzenlenmeyecek, hediye verilmeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılmayacaktır."

Yıl başı ve bayram dönemlerinde kamu görevlileri tarafından gönderilecek tebrik ve kutlama mesajları elektronik ortamda gönderilecek, kamu kurum ve kuruluşlarınca kaynağına bakılmaksızın ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye eşantıyon vb malzemelerin alımı, basım ve dağıtımı yapılmayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan reklam verilemeyecektir.”

Hükümlerini içermektedir.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesine uygun hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Öğretmenler Gününde, Öğretmenler İçin Hediyeler Alınması

Belediye tarafından öğretmenler gününde, şehirdeki öğretmenlere hediyeler alındığı tespit edilmiştir.

Belediye tarafından öğretmenler ve ailelerine hediye edilmek üzere kalem seti, liz ajanda ve evrak çantasın alındığı görülmüştür.

Söz konusu harcamaların tamamı tanıtma, ağırlama, tören, fuar giderlerinden yapılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “Tasarruf Tedbirleri” konulu 2021/14 sayılı Genelgesinde, söz konusu harcamaların kullanımı ile ilgili genel esaslar belirtilmişti.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinde de benzer düzenlemelerle birlikte, söz konusu genelgeye uymayanlar hakkında daha ciddi yükümlülükler belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesi (Ek:18/7/2024-7521/13 md.) ile de;

“Kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve denetlenmesi sonucunda, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları mevzuat uyarınca disiplin hükümleri uygulanır ve sonuçları idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirilir.”

Hükmü Kanuna eklenmiştir.

2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinin “Temsil Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri” başlıklı maddesinde,

“Temsil ve ağırlama ödenekleri zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır.

Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü vb kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek vb davetler düzenlenmeyecek, hediye verilmeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılmayacaktır.

Yıl başı ve bayram dönemlerinde kamu görevlileri tarafından gönderilecek tebrik ve kutlama mesajları elektronik ortamda gönderilecek, kamu kurum ve kuruluşlarınca kaynağına bakılmaksızın ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye eşantıyon vb malzemelerin alımı, basım ve dağıtımı yapılmayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan reklam verilemeyecektir.”

Hükümlerini içermektedir.

Söz konusu genelge hükmüne rağmen Belediye tarafından öğretmenler ve ailelerine hediye edilmek üzere kalem seti, liz ajanda ve evrak çantasın alındığı ve 01.03.2024 tarihli ve 4356 nolu ÖEB ile 166.680 TL tutarında ödeme yapıldığı görülmüştür.

Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgeleri ve yukarıda ifade edilen diğer mevzuat hükümlerine uygun hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Firma ile Yapılan Sözleşme Gereği %10'luk Reklam Üniteleri Kullanım Payının Aşılması

Belediye ile ... Reklam Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. arasında yapılan sözleşme gereği %10'luk reklam ünitelerinin Belediye tarafından ücretsiz olarak kullanılması hükmünün mevcut olmasına rağmen bu oranın aşılması nedeniyle sözkonusu firmaya ödemelerde bulunduğu tespit edilmiştir.

Belediye ile firma arasında yapılan sözleşmenin 11'inci maddesinin 15'inci fıkrasında, tüm reklam ünitelerinin %10'unun Belediye tarafından kullanılacağını aynı maddenin 18'inci fıkrasında ise belediyenin kullanacağı %10'luk reklam ünitelerinin kullanım payı ile ilgili Belediyeden hiçbir bedel talep etmeyeceği hükümlerini içermektedir.

Buna rağmen,

-25.01.2024 tarih ve 1790 nolu ÖEB ile 456.960 TL,

-25.01.2024 tarih ve 1791 nolu ÖEB ile 515.400 TL,

-26.01.2024 tarih ve 1830 nolu ÖEB ile 458.160 TL,

-08.02.2024 tarih ve 2585 nolu ÖEB ile firmaya 1.020.000 TL,

-20.08.2024 tarih ve 16352 nolu ÖEB ile firmaya 1.004.360 TL,

-20.08.2024 tarih ve 16353 nolu ÖEB ile firmaya 387.840 TL,

-03.10.2024 tarih ve 19616 nolu ÖEB ile firmaya 66.600 TL,

-03.10.2024 tarih ve 19617 nolu ÖEB ile firmaya 456.960 TL,

... Reklam Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti ne ödenen reklam bedelinin olduğu tespit edilmiştir.

Tamamının, tek kaynaktan temin usulüyle yapıldığı görülmüştür.

Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu 2021/14 sayılı Genelgesinde, söz konusu harcamaların kullanımı ile ilgili genel esaslar belirtilmişti.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesinde de benzer düzenlemelerle birlikte, söz konusu genelgeye uymayanlar hakkında daha sıkı yükümlülükler belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesi (Ek:18/7/2024-7521/13 md.) ile de;

"Kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve denetlenmesi sonucunda, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları mevzuat uyarınca disiplin hükümleri uygulanır ve sonuçları idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirilir."

Hükmü Kanuna eklenmiştir.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri genelgesinde kamu kurumlarının maksadına uygun

azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılmasının her kamu kurum ve kuruluşu ile görevlisi için bir görev ve aynı zamanda bir mecburiyet olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu genelgenin “Temsil Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri” başlıklı maddesinde,

“Temsil ve ağırlama ödenekleri zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır.

Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü vb kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek vb davetler düzenlenmeyecek, hediye verilmeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılmayacaktır.

Yılbaşı ve bayram dönemlerinde kamu görevlileri tarafından gönderilecek tebrik ve kutlama mesajları elektronik ortamda gönderilecek, kamu kurum ve kuruluşlarınca kaynağına bakılmaksızın ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye eşantıyon vb malzemelerin alımı, basım ve dağıtımı yapılmayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan reklam verilemeyecektir.”

Hükümlerini içermektedir.

Kamu idaresinin cevabında özetle; harcamaların 4734 Sayılı Kanun’un 22. Maddesine uygun olduğu, Belediye ile ... Reklam Sanayi Ve Ticaret Ltd. Şti. arasında yapılan sözleşme gereği reklam ünitelerinin işletme hakkının Elazığ’da sadece bahse konu firmada olduğundan dolayı tek kaynaktan temin usulünün kullanıldığı, yapılan ödemelerin sözleşme gereği bedelsiz kullanım hakkı olan % 10 limiti aşıldıktan sonraki ödemelerden oluştuğu, harcamaların 2021/14 ve 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgelerinde belirtilen “Kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilmeyecektir.” hükmüne uygun olduğu, harcamaların 5393 sayılı Belediye Kanununun 14’üncü ve 60’ıncı maddesinin (k) bendine; 38’inci maddesinin (o) bendine uygun yapıldığı, yapılan tanıtımların belediyenin 5 yıllık hizmetlerinin kamuoyuna duyurulması, Emlak Vergisi, ÇTV ödemelerinin halka duyurulması vb. hususlarla ilgili tanıtım giderlerinden oluştuğu ifade edilmiş ise de bulguda açıklandığı üzere tanıtım giderleri yapılırken idarenin mali durumu göz önünde bulundurularak tanıtım giderleri yapılması gerekmektedir.

Belediye tarafından tanıtım giderleri yapılırken idarenin mali durumunun göz önünde bulundurulması ve söz konusu Cumhurbaşkanlığı Genelgelerine uygun hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Elektrik, Doğalgaz ve Telefon Faturalarının Zamanında Ödenmemesi

Belediyenin çeşitli birimlerinde kullanılan elektrik, doğalgaz, telefon ve internete ilişkin faturaların zamanında ödenmemesinden dolayı faturalarla ilgili gecikme cezaları ödenmesi yanında faturalarda eski borç tutarlarının yer aldığı da tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde;

“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.” denilmekte olup mezkûr Kanun’un “Harcama talimatı ve sorumluluk” başlıklı 32’nci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur.” ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla harcama yetkilileri kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasından doğrudan doğruya sorumludurlar.

5018 sayılı Kanun’un “Kamu zararı” başlıklı 71’inci maddesinin birinci fıkrasında kamu zararı; *“kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması”* şeklinde tanımlanmış ve ikinci fıkrasında da;

“Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

(-)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

esas alınır.” denilmektedir.

Bununla birlikte Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Kamu zararının belirlenmesi” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde kamu zararının belirlenmesinde, kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesinin de esas alınacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması, alınan hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması ve yükümlülüklerin mevzuata uygun şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle gecikme cezası ödenmesi durumunda kamu kaynaklarında eksilmeye neden olmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 11’inci maddesinde, devlet memurlarının görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumlu oldukları, 12’nci maddesinde de, devlet memurlarının görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek zorunda oldukları ve kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizlik sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesinin esas olduğu açıklanmıştır.

5018 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesini (h) bendinde kamu giderinin;

“Kanunlarına dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderleri” ifade ettiği belirtilmiştir. Dolayısıyla kamu idareleri tarafından alınan hizmet bedelleri 5018 sayılı Kanun kapsamında kamu gideri olarak ödenmektedir. Ancak alınan hizmet için ödenecek olan bedelden daha fazla ödeme yapılması 5018 sayılı Kanun kapsamında kamu gideri olarak değerlendirilemeyecektir.

Yapılan incelemede Belediyede 2024 yılında elektrik, doğalgaz ve telekom faturalarının zamanında ödenmediği ve faturalarda önceki döneme ait borç tutarlarının olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca yerinde yapılan denetim çalışmalarında, asfalt biriminde yapılan üretimin doğalgazla yapıldığı ve sonuçta yüksek tutarda doğalgaz faturalarının geldiği tespit edilmiştir. Doğalgaza dayalı ve yüksek maliyetli üretim yerine alternatif üretim malzemeleri ile üretim

maliyetini düşürecek diğer enerji kaynaklamalarının değerlendirilmesi konusu dikkate alınmalıdır.

Diğer yandan elektrik ve doğalgaz faturalarının, Belediyenin nakit dengesinin uygun olmaması nedeniyle zamanında ödenemediği ve gecikme bedelleri ödendiği görülmektedir. Elektrik ve doğalgaz faturalarında gecikmeye yol açmayacak şekilde gerekli tedbirlerin alınması büyük önem taşımaktadır.

05.02.2024 tarih ve 2359 nolu Ödeme Emri Belgesi ekinde yer alan Türk Telekom faturasında 14 adet önceki döneme ait ödenmemiş faturanın olduğu tespit edilmiştir. ÖEB ekinde yer alan diğer faturalarda da 23 adet ödenmemiş eski döneme ait faturanın bulunduğu, diğer bir faturada ise 16 adet ödenmemiş eski faturanın olduğu bilgisinin yer aldığı görülmüştür.

Kamu idaresinin cevabında İlimizde yaşanan 24 Ocak Sivrice ve 6 Şubat Kahramanmaraş depremleri nedeniyle Toki tarafından İlimize yapılmış olan yeni yaşam mahallerindeki deprem konutlarının alt yapı ve üstyapı giderleri ve 23.02.2023 tarih 32113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6831 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Elazığ ili Mücbir sebep hali ilan edilmesi nedeniyle gelir tahsilat oranlarının düşük olması elektrik, doğalgaz ve diğer faturaların ödenmesi konusunda ödeme güçlüğüne neden olduğu, normalleşme ile birlikte yaşanacak olumlu gelişmelerin finansal yapıya olumlu şekilde yansıtacağı ve faturaların zamanında ödenebileceği öngörüldüğü ifade edilmiştir.

Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının sağlanmasını ve kamu zararının oluşumunun engellenmesini teminen söz konusu faturaların, herhangi bir gecikmeye mahal vermeksizin, zamanında ve eksiksiz ödenmesi konusunda hassasiyet gösterilmesinin gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 19: Vergi ve Primler ile Kamu İdarelerine Ait Payların Mevzuatta Öngörülen Sürelerde Ödenmemesi Nedeniyle Bütçeye Ek Yük Getirilmesi

İdarenin vadesi geçmiş vergi ve sigorta primleri ile kamu idarelerine ait ödenmemiş payları nedeniyle bütçeye yüksek tutarda yük getirildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 11’inci maddesinde; üst yöneticilerin kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını sağlamaktan sorumlu oldukları ve bu sorumluluklarının gereklerini harcama yetkilileri aracılığıyla yerine getirecekleri belirtilmektedir.

Aynı Kanun'un 8'inci maddesinde de; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesi ve kullanılmasından sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 34'üncü maddesinde ise kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödeneceği, ancak sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verileceği hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede, vadesi geçmiş vergi ve primler ile kamu idarelerine ait paylar bulunmasına rağmen diğer ödemelere öncelik verilmesi nedeniyle yıllar itibarıyla biriken ve vadesi geçmiş kamuya olan borçların olduğu tespit edilmiştir.

Kamu İdaresinin cevabında özetle, ödenmeyen vergi ve primler ile kamu idareleri paylarına ait borçların taksit veya yapılandırıldığı, mali sorunların çözülebilmesi için gerekli çalışmalar başlatıldığı, geçmişte yaşanan depremler ve COVID-19 salgınının bu süreci sekteye uğrattığı, normalleşme ile birlikte yaşanacak olumlu gelişmelerin finansal yapıya olumlu şekilde yansıtacağı ifade edilmiştir.

Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli yönetilmesi ve kullanılmasının temini için, İdarenin vergi ve sigorta primleri ile kamu idarelerine ait payları süresinde ödemesi gerekmektedir.

BULGU 20: Faaliyet Alacaklarının Tahsil Edilememesi Dolayısıyla Ortaya Çıkan Finansman İhtiyacının Banka Kredisi Kullanılarak Karşılanması

Belediyenin, Faaliyet Alacakları hesap grubu toplamında yıllar itibarıyla artış olduğu tespit edilmiştir.

2023 faaliyet yılında 167.650.221,48 TL olan faaliyet alacakları hesap toplamı 2024 yılı sonunda %82,83 oranında artarak 306.522.211,25 TL olmuştur. Belediyenin faaliyet alacakları tutarının yıllar itibarıyla arttığı görülmektedir.

Tablo 13: Yıllar İtibarıyla Faaliyet Alacakları Hesap Grubu

Hes Kod	Hesap Adı	2023	2024	2023-2024 Değişim
120	Gelirlerden Alacaklar Hs	17.308.626,02	72.948.706,82	321,46

121	Gelirlerden Takipli Alacaklar Hs	144.109.297,92	232.360.711,97	61,23
122	Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hs	3.358.134,56	793.015,26	-76,38
220	Gelirlerden Alacaklar Hs	1.200.683,15		
222	Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hs	1.673.479,83	419.777,20	-74,95
Toplam		167.650.221,48	306.522.211,25	82,83

Belediyenin faaliyet alacakları tutarının yıllar itibarıyla artmakta olup son iki yıldaki artış yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Diğer yandan finansman sıkıntısı içinde olan İdare, finansman sorununu bankalardan kredi kullanarak karşılamaya çalışmaktadır.

En son 14.10.2024 tarihinde, Anadolubanktan, aylık %3,95 oranıyla 158.000.000 TL kredi kullanıldığı tespit edilmiştir.

İdare bir yandan alacaklarını tahsil etmeyerek, yıllar itibarıyla alacak tutarının artmasına yol açmakta, diğer yandan da ihtiyaç duyduğu finansman ihtiyacını, bankalardan yüksek faiz oranları ile kredi kullanarak karşılamaya çalışmaktadır.

Belediyenin bankalardan kullanmış olduğu finansmana ödeyeceği faiz oran ve tutarı ile, alacaklarının gecikmesinden dolayı elde edeceği gecikme faizleri arasında, Belediye aleyhine yüksek oranda farklılıklar mevcuttur. Dolayısıyla faaliyet alacaklarının zamanında tahsili büyük önem taşımaktadır.

Belediye mevcut mali yapısı itibarıyla olumsuz bir görünüm sergilemekte ve bunun devamı halinde mali yapıdaki olumsuzluğun daha da artabileceği öngörülmektedir.

Kamu İdaresinin cevabında özetle, 2023 yılında meydana gelen depremleri sonrasında faaliyet alacaklarının tahsil edilmesinde aksaklıklar yaşandığı, ancak kira alacakları konusunda tahsilat ve icrai işlemlerin başlatıldığı, konunun hassasiyetle takip edileceği ifade edilmiştir.

Belediyenin yıllar itibarıyla artan alacaklarını tahsil etme noktasında gerekli süreçleri başlatması ve alacaklarını tahsil etmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Belediyenin Gelir Tahsilat Oranlarının Düşük Olması

Belediyenin “Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetveli”ni oluşturan gelir kalemlerinden bazılarının tahsilat oranlarının düşük düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 38’inci maddesinin (f) bendinde, Belediye Başkanı belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmekle görevli ve yetkili kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 61’inci maddesinin birinci fıkrasında, muhasebe hizmetinin; gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemi olduğu, aynı maddenin ikinci fıkrasında muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun’un 60’ıncı maddesinin (e) bendinde de, ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un, “Ödeme zamanı ve önce ödeme” başlıklı 37’nci maddesinde; amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun’un “Ödeme emri” başlıklı 55’inci maddesinin birinci fıkrasında; amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir ödeme emri ile tebliğ olunacağı hükmü yer almaktadır. Belirtilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; amme alacaklarına ilişkin olarak amme borçlusuna bir ihbarname düzenlenmeli ve tebliğ edildikten sonra 1 ay içinde ödeme yapılması istenmelidir. Buna rağmen ödeme yapılmazsa borçluya, 7 gün içinde borçlarını ödemesi veya mal bildiriminde bulunması için bir ödeme emri düzenlenerek tebliğ edilmelidir. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında olmayan gelirlerin ise 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre takip ve tahsil edilmesi gerekmektedir.

Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetveli’nde önemli görülen ancak tahakkuk tahsilat oranı düşük kalarak gelecek yıla devreden bazı gelir kalemleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 14: 2024 Yılı Gelir Tahsilat Oranları

Gelir Türü	2023 Yılı Devreden Gelir Tahakkuk Tutarı	2024 Yılı Gelir Tahakkuk Tutarı	Toplam Tahakkuk Tutarı	2024 Yılı Net Tahsilat Tutarı	2025 Yılına Devreden Tahakkuk Tutarı	Tahsilat Oranı %
Bina Vergisi	28.313.779,67	56.524.565,32	84.838.344,99	38.779.750,25	45.988.422,75	45,71
Arsa Vergisi	12.672.464,57	31.152.955,57	43.825.420,14	21.807.558,27	21.982.361,43	49,76
Arazi Vergisi	554.965,92	914.440,88	1.469.406,80	373.435,78	1.095.346,02	25,41
İlan ve Reklam Vergisi	10.178.975,57	10.004.053,92	20.183.029,49	4.189.531,31	15.991.465,68	20,76
Konutlara ait Çevre Temizlik Vergisi	1.939.369,92	16.033.957,11	17.973.327,03	15.118.497,98	2.847.360,82	84,12
İşyerlerinin Ait Çevre Temizlik Vergisi	5.520.988,40	7.626.694,16	13.147.682,56	3.259.593,66	9.882.920,86	24,79
İşgal Harcı	1.137.092,20	3.726.423,41	4.863.515,61	2.691.639,84	2.156.370,22	55,34
Ecrimisil Gelirleri	299.248,79	49.868,63	349.117,42	49.868,63	299.248,79	14,28
Genel Toplam	60.616.885,04	126.032.959,00	186.649.844,04	86.269.875,72	100.243.496,57	46,2

Belediyenin ortalama tahsilat oranının %46,2 olduğu görülmektedir. Bazı gelirlerde tahsilat oranlarının çok daha düşüktür. Belediyenin ecrimisil gelirlerinde tahsilat oranı %14,28 dir. Mali açıdan sıkıntıda olan Belediyenin, alacaklarını zamanında tahsil etmesi büyük önem taşımaktadır.

Kamu İdaresi cevabında özetle, yakın zamanda yaşanan depremler nedeniyle gelir tahsilatının düşmüş olduğunu ve 2025 yılı içerisinde 6183 sayılı Kanun uyarınca gereken tahsilat çalışmalarına başlandığı ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, Belediyenin tahsilat oranları düşük olan gelir kalemlerinin tahsil ve takibi hususunda gerekli özenin gösterilmesi ve yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 22: Su ve Kanalizasyon Müdürlüğünde Hatalı Endeks Okumalarının Olması

Belediyenin Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü bünyesinde çok sayıda hatalı endeks okumasının olduğu tespit edilmiştir.

Endeks okumalarının manuel olarak yapıldığı görülmüştür. Hatalı okunan endekslerin olduğu ve itirazlar üzerine sonrasında düzeltildiği görülmüştür. Bu ise Belediye birimlerine ilave iş yükü oluşturmaktadır.

Örneğin 02.09.2024 tarih ve 17084 nolu Muhasebe İşlem Fişinde yer alan hatalı endeks okuma düzeltmesi işleminin olduğu görülmektedir. Hatalı endeks okumasından dolayı Karayolları 8. Bölge Müdürlüğüne gerekli iadenin yapıldığı görülmüştür.

Yine aynı konuda 02.09.2024 tarih ve 17397 nolu Muhasebe İşlem Fişinde tahakkuk 5 ton olması gerekirken, 22 ton yazıldığı için, aradaki farkın geri ödenmesi ile ilgili belgenin düzeltildiği ve gerekli düzeltmenin yapıldığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1 inci Maddesinde,

“Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemektir.”

Hükmünü ifade etmektedir.

Benzer şekilde 2024 yılı içerisinde çok sayıda yanlış okumanın ve düzeltmenin olduğu görülmüştür.

Hatalı endeks sayısının minimuma indirilmesi için, insan faktörünün en aza indirilmelidir.

Kamu idaresinin cevabında özetle; hatalı endeks okumalarının fazlalığının eski yapılarıdaki sayaçların aboneler tarafından okunarak idareye bildirilmesinden kaynaklandığı, bulgudaki tespitler uyarınca hatalı işlemlerin en aza indirilmesi için tüm sayaçların belediyenin personeli tarafından okunması konusunda karar alındığı, konunun hassasiyetle takip edileceği ifade edilmiştir.

Belediyede endekslerin, uzaktan okuma sistemi ile otomatik olarak okunmasının sağlanarak, hata payının en aza indirilmesi gerekmektedir.

BULGU 23: Önceki Yıllara İlişkin Tahsil Edilmeyen Kira Alacaklarının Bulunması

Belediyenin önceki yıllara ait tahsil edilmemiş kira alacaklarının olduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde;

“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır. ” denilmekte olup mezkûr Kanun’un “Harcama talimatı ve sorumluluk” başlıklı 32’nci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur. ” ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla harcama yetkilileri kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasından doğrudan doğruya sorumludurlar.

5018 sayılı Kanun’un “Kamu zararı” başlıklı 71’inci maddesinin birinci fıkrasında kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde tanımlanmış ve ikinci fıkrasında da;

“Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

...

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması, esas alınır.” denilmektedir.

Bununla birlikte Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Kamu zararının belirlenmesi” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde kamu zararının belirlenmesinde, kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesinin de esas alınacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması, alınan hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması ve yükümlülüklerin mevzuata uygun şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle gecikme cezası ödenmesi durumunda kamu kaynaklarında eksilmeye neden olunmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 11'inci maddesinde, devlet memurlarının görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumlu oldukları, 12'nci maddesinde de, devlet memurlarının görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek zorunda oldukları ve kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizlik sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesinin esas olduğu açıklanmıştır.

5393 Sayılı Belediye Kanunun, "Belediye bütçesi" başlıklı 61 inci maddesinde de

"-Belediyenin stratejik plânına ve performans programına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir.

Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir.

Bütçe yılı Devlet malî yılı ile aynıdır.

Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Belediye başkanı ve harcama yetkisi verilen diğer görevliler, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur."

Hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede önceki yıllara ait kira alacakları ile ilgili gecikmeler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15: Kira Alacakları Tablosu (Büfe)

Sicil No	Adı Soyadı	Borç Yılı	Bakiye	Gecikme Zammı	Toplam
27211	A*** D***	2024	49.370,34	9.885,61	59.255,95
25246	A*** A***	2024	46.032,00	11.268,92	57.300,92
799152	E*** G***	2023-2024	62.919,96	19.095,49	82.015,45
817498	M*** V*** B*** Y***	2022-2023	15.827,62	12.143,05	27.970,67
495613	E*** Y***	2018-2019-2020-2021	235.127,33	330.853,54	565.980,87 icrada
537786	G*** G***	2023-2024	38.724,34	8.362,96	47.087,30
657977	K*** İ*** S***	2022-2023-2024	99.980,53	46.056,46	146.036,99 icrada
458346	N*** S***	2023-2024	46.032,00	11.268,92	57.300,92
461400	K*** K***	2023-2024	28.644,77	11.414,15	40.058,92
30120	N*** E***	2024	55.155,76	11.337,72	66.493,48
814413	İ*** B***	2022-2023-2024	98.167,80	47.115,99	145.283,79 icrada
476056	S*** A***	2023-2024	190.442,99	40.030,72	230.473,71
321666	S*** S***	2023-2024	154.035,78	43.925,33	197.961,11 icrada
605905	Y*** O*** S***	2024	93.605,76	7.269,54	100.875,30 icrada
448737	İ*** C***	2024	105.736,35	4.894,29	110.630,64

481008	İ*** Ç***	2022-2023-2024	120.450,78	46.389,32	166.840,10
481009	Z*** Ç***	2023-2024	286.559,17	59.489,03	346.048,20
TOPLAM			1.726.813,28	720.801,04	2.447.614,32

Tablo 16: Kira Alacakları Tablosu (İşyeri)

Sicil	Adı Soyadı	Borç Yılı	Bakiye	Gecikme Zammı	Toplam
626138	A*** Ç***	2022-2023-2024	56.586,37	26.104,12	82.690,49 icrada
883298	Y*** E*** Ltd. Şti.	2024	239.696,52	18.615,13	258.311,65
524832	E*** U*** H***AŞ.	2024	345.635,52	25.526,24	371.161,76
372465	İ*** K***	2017-2018-2019- 2021-2022-2023- 2024	835.009,45	592.348,21	1.427.357,66 icrada
630580	K*** D***	2024	124.807,68	9.692,72	134.500,40
500389	M*** B***	2023-2024	5.146.073,09	1.606.258,31	6.752.331,40 mahkeme
373293	G*** Ç***	2024	326.011,90	2.760,59	328.772,49
441728	Z*** D***	2023-2024	12.616,56	5.428,40	18.044,96
101114	D*** O***	2023-2024	245.548,58	63.262,79	308.811,37
603821	K*** D***	2024	28.243,40	5.888,60	34.132,00
693532	M*** E***	2024	75.316,00	5.849,14	81.165,14 icrada
784920	E*** A***	2023-2024	451.546,88	168.992,66	620.539,54 icrada
771703	Z*** K***	2021-2022-2023- 2024	79.110,28	40.911,64	120.021,92 icrada
747456	S*** Y***	2023-2024	215.754,31	52.843,40	268.597,71
TOPLAM			8.181.956,54	2.624.481,95	10.806.438,49

Kamu İdaresinin cevabında özetle; Belediyenin önceki yıllara ait tahsil edilememiş kira alacakları ile ilgili olarak 17 adet büfe ve 14 adet işyerinden, 2023 yılında meydana gelen Kahramanmaraş depremleri sonucunda iş ve işlemlerinde aksaklıklar olduğu, ancak kira alacakları konusunda tahsilat ve icrai işlemler başlatıldığı, konunun hassasiyetle takip edileceği ifade edilmiştir.

Belediyenin mali yapısına sağlayacağı olumlu etki yanında kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının sağlanması ve kamu zararının oluşumunun engellenmesini teminen söz konusu alacakların, herhangi bir gecikmeye mahal vermeksizin zamanında ve eksiksiz tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: Su Fiyatlarının Belirlenmesinde Maliyete Dayalı Fiyatlandırma Yapılmaması

Belediyede, su fiyatlarının zamanında artırılmaması nedeniyle mali yapı üzerinde olumsuz etki oluşturulduğu tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde;

“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır. ” denilmekte olup mezkûr Kanun’un *“Harcama talimatı ve sorumluluk”* başlıklı 32’nci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur.” ifadesi yer almaktadır.

Dolayısıyla harcama yetkilileri kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasından doğrudan doğruya sorumludurlar.

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Kamu zararının belirlenmesi” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde kamu zararının belirlenmesinde, kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesinin de esas alınacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması, alınan hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması ve yükümlülüklerin mevzuata uygun şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle gecikme cezası vb ödenmesi durumunda kamu kaynaklarında eksilmeye neden olunmaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunun, “Belediye bütçesi” başlıklı 61’inci maddesinde de;

“...

Belediye başkanı ve harcama yetkisi verilen diğer görevliler, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.” hükmü yer almaktadır.

İdarede su fiyatlarının zamanında artırılmadığı ve bunun da belediye mali yapısını bozduğu görülmüştür.

Tablo 17: Aylar İtibarıyla Su Tahakkuku, Tahsilatı ile Su ve Kanalizasyon Müdürlüğüne Gelen Elektrik Fatura Tutarları

Aylar	Su Tahakkuk Tutarı	Su Tahsilat Tutarı	Tahsilat Oranı %	Su ve Kanalizasyon Md Elektrik Faturaları Tutarı
Ocak	13.345.355,18	10.493.110,25	78,63	51.089.045,25
Şubat	12.501.794,23	10.814.943,23	86,51	30.078.321,21
Mart	12.054.305,75	10.482.638,51	86,96	31.228.669,00
Nisan	13.406.633,40	10.516.000,98	78,44	31.194.137,75
Mayıs	17.764.479,05	13.015.346,70	73,27	48.738.705,75
Haziran	19.616.136,06	13.766.113,13	70,18	50.274.005,15
Temmuz	26.852.091,70	24.007.453,45	89,41	42.072.903,75
Ağustos	26.687.057,93	24.096.340,45	90,29	42.999.798,50
Eylül	26.722.651,66	25.157.776,75	94,14	34.047.901,25
Ekim	23.881.357,94	24.410.475,99	102,22	43.197.782,75
Kasım	23.565.811,72	21.775.079,58	92,40	40.805.981,00
Aralık	26.070.364,56	28.354.161,85	108,76	43.397.802,75

Belediyede, su fiyatlarına zamanında zam yapılmaması nedeniyle Belediye mali yapısının bozulduğu ve bunun yıl boyunca sürdüğü görülmüştür. 2024 yılında uygulanan fiyatlar ilgili müdürlüğe gelen elektrik fatura tutarlarını bile karşılamaktan uzaktır. Ocak 2024 tahsilatı baz alındığında, o aya ilişkin elektrik faturasının sadece %20 sini karşılayabilecek düzeydedir. Söz konusu durum 2024 yılı boyunca devam etmiştir.

Belediyede su satış fiyatlarının, maliyetin altında olması nedeniyle her ay belediyenin zarara uğradığı tespit edilmiştir. Su Kanalizasyon biriminin, enerji bedeli gideri aylık ortalamasının, su satış tahsilatının çok üzerinde olduğu ve her ay zarar edildiği görülmüştür. Belediyede acilen su fiyatlarında artış yapılmalı ve maliyetinin altında satış yapılmamalıdır.

Kamu İdaresinin cevabında özetle, Belediye tarafından ücret artışlarının yıllık olarak Belediye Meclis kararı sonucu yapılmakta olup her yıl ücret artışının yapılması için gerekli talebin, vatandaşları sıkıntıya sokmayacak bir meblağ belirleme hassasiyeti ile yapıldığı, yönetim olarak m3 başına düşen 2,45 TL birim fiyatı olan su bedeli artan enerji maliyetleri ve masraflar nedeni ile 16,12 TL'ye yükseltilerek ve 15 m3 su üzerinde kullanılan aboneler için kademeli su tarifesi oluşturularak meclis kararı alındığı, bu durumun enerji artış bedellerinin gerisinde kalmasına karşın %700 su artış bedeline tekabül ettiği, maliyetlerin karşılanması için gerekli çalışmalar çevresel faktörler de göz önüne alınarak yapılmaya devam edileceği, giderek artan maliyetlerini göz önüne alarak ücret tarifesinin yeniden gözden geçirilmesi için 04.07.2023 Karar tarihli 2023/148 Karar Sayılı, 04.06.2024 Karar tarihli 2024/109 Karar Sayılı, 03.12.2024 Karar tarihli 2024/228 Karar Sayılı Belediye Meclis Kararları ile su ücret tarifesine zam yapılacağı ifade edilmiştir.

Belediyede su fiyatları zamanında artırılarak mali yapı üzerinde olumsuz etki oluşturulmaması gerekmektedir.

BULGU 25: İşlem Hacmi Düşük Tahsilat Bürolarının Olması

Belediyeye ait ve günlük işlem sayısı çok düşük olan tahsilat bürolarının olduğu tespit edilmiştir.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunun Amaç başlıklı 1 inci maddesi

“ Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemektir. ”

Hükmünü içermektedir.

Belediyeye ait olan ve bazı mahallelerde bulunan tahsilat merkezlerinin bazılarında işlem sayılarının çok düşük olduğu görülmüştür. Söz konusu tahsilat bürolarında günlük ortalama 30 kadar işlem yapıldığı tespit edilmiştir.

Belediyeye ait tahsilat bürolarının aylık işlem sayıları ile yıllık toplam tahsilat tutarları, vezneler itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 18: Tahsilat Bürolarının Aylık İşlem Sayıları ile Yıllık Tahsilat Tutarları

BELEDİYE İŞ MERKEZİ													
OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	YILLIK TOPLAM İŞLEM SAYISI	YILLIK TOPLAM TAHSİLAT TL
5290	3362	5304	4432	4643	2200	3350	4136	2228	2801	4965	6451	49162	71.191.501.45
5520	4218	4131	4445	3944	3271	5459	2501	4706	4991	5383	6926	55495	20.045155.61
1256	1230	874	1252	1536	1310	1964	1805	1669	1813	1200	1706	17615	8.632.052.39
5781	5372	3606	2816	6523	3966	6685	3002	4522	3923	6308	7644	60148	21.623.759.35
2357	3218	3888	3033	5546	3179	4620	3811	4542	3916	3247	2218	43575	10.137.754.35
6529	5068	5442	5566	7576	3144	2481	6601	7713	7583	7439	9047	74189	16.284.602.85
BELEDİYE BİNASI													
2599	1973	2244	2138	5540	1259	0	1955	2913	2123	2297	5057	30098	50.342.018.97
1607	2945	2955	2643	5192	2976	6453	5074	5430	4646	5081	7611	52613	61.406.948.10

4105	3972	3208	3461	5493	3686	5778	3394	2719	3061	3565	7147	49589	128.185.168.62
3379	2309	2058	1507	3555	3146	3241	3789	2727	2135	3116	2224	33186	34.436.097.71
3606	3038	2855	3037	5434	3312	5339	5084	3481	4500	4203	888	44777	40.005.446.82
YENİ MAHALLE													
739	783	672	764	348	338	1299	1226	1260	675	1570	373	10047	3.328.101.96
SÜRSÜRÜ MAHALLESİ													
813	803	794	269	492	507	617	805	776	970	981	967	8794	2.608.759.78
DOĞUKENT MAHALLESİ													
1179	1142	1269	1211	1835	1202	1318	1109	1135	1037	1419	1368	15224	4.275.854.67
ABDULLAHPAŞA MAHALLESİ													
628	630	2204	516	442	513	554	569	643	859	607	666	8831	2.908.068.64
KÜLTÜRPARK													
1629	2684	3881	3477	3308	1618	684	569	217	360	404	428	19259	6.903.372.68

Tablodan da görüldüğü gibi Abdullahpaşa Mahallesi, Sürsürü Mahallesi ve Yeni Mahalle gibi mahallelerdeki tahsilat bürolarında yapılan işlem sayı ve tutarlarının az sayıda olduğu görülmektedir. Örneğin Abdullahpaşa Mahallesi'ndeki tahsilat bürosunda mayıs ayında sadece 442 adet işlem yapılmış olup, günlük 20 işlemin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yine Yenimahallede bulunan tahsilat bürosunda haziran ayında sadece 338 işlem gerçekleştirilmiştir. Günlük işlem adedi 15 adettir.

Söz konusu tahsilat bürolarında personel istihdam edildiği ve bu kadar düşük işlemin, mevcut personel maliyetini karşılamaktan uzak olduğu tespit edilmiştir. Sadece personel maliyeti değil, büro kirası, elektrik, su vb gibi maliyetleri de göz önünde bulundurulduğunda, sözkonusu tahsilat bürolarının kapatılması gerekmektedir.

Diğer yandan günümüzde bu bürolarda yapılan tahsilatların tamamının bankacılık sistemi başta olmak üzere, PTT gibi araçlarla tahsil edilebildiği gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda, tahsilat bürolarına ihtiyaç duyulmadığı hususu açıktır.

Kamu idaresinin cevabında, İşlem hacmi düşük olan mahallelerde bulunan tahsilat bürolarının ve veznelerin bulgu önerileri doğrultusunda kapatılacağı ifade edilmiştir.

Belediyeye ait tahsilat bürolarının kapatılarak, burada istihdam edilen personellerin, ihtiyaç duyulan diğer birimlerde değerlendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 26: Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

Elazığ Belediyesi ile Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası arasında akdedilen sosyal denge sözleşmelerinde mevzuata aykırı olarak düzenlemeler yapıldığı görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesinde; belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarın 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçemeyeceği ve anılan Kanun'da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun; "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde toplu sözleşmenin bu Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarını belirlemek üzere yürütülen toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda mutabık kalınması durumunda taraflarca imzalanan sözleşmeyi ifade eder denilmiş olup, "Toplu sözleşmenin tarafları ve imza yetkisi" başlıklı 29'uncu maddesinde (Değişik: 4/4/2012-6289/19 md.) aynen "*Toplu sözleşme görüşmelerine kamu idaresi adına Kamu İşveren Heyeti, kamu görevlileri adına Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti katılır.*" hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanunun "Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32'nci maddesinde (Değişik: 4/4/2012-6289/22 md.) aynen;

"27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz.

Yapılacak sözleşme, toplu sözleşme dönemi ile sınırlı olarak uygulanır ve sözleşme süresi hiçbir şekilde izleyen mahalli idareler genel seçimi tarihini geçemez. Mahalli idareler genel seçim tarihini izleyen üç ay içerisinde de toplu sözleşme dönemiyle sınırlı olmak üzere sözleşme yapılabilir. Bu sözleşmeye dayanılarak yapılan ödemeler kazanılmış hak sayılmaz.

İlgili mahalli idarenin; vadesi geçmiş vergi, sosyal güvenlik primi ile Hazine Müsteşarlığına olan borç toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde onunu aşması, ödeme süresi geçtiği halde ödenmemiş aylık ve ücret borcu bulunması veya gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel giderinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin belediyelerde yüzde otuzunu, il özel idaresinde yüzde yirmibeşini aşması hallerinde bu madde kapsamında sözleşme yapılamaz. Sözleşmenin yapılmasından sonra bu koşulların oluşması durumunda mevcut sözleşme kendiliğinden hükümsüz kalır.” hükmü yer almıştır.

4688 sayılı Kanun uyarınca imzalanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşme’nin Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme bölümünün “Sosyal denge tazminatı” başlıklı 1’inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise;

“Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanunun 32’nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120’sidir. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla çeşitli adlar altında yapılan ödemeler dahil ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen 4688 sayılı Kanunu’na göre; toplu sözleşme kamu idaresi adına Kamu İşveren Heyeti ile kamu görevlileri adına Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti arasında yapılan sözleşme olup, Kanun’un 32’nci maddesinde mahalli idarelerle imzalanan sözleşmenin Kanun’un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmayacağı açıkça belirtilmiştir. Sosyal denge sözleşmesinde sadece görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı düzenlenebilecektir. Sosyal denge sözleşmelerine, sözleşmenin adı farklı dahi olsa, farklı ödemelere ve hususlara ilişkin hükümler

konulması ilgili mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Yapılan incelemede; Elazığ Belediyesi ile Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası arasında 15.04.2024 tarihinde imzalanmış yürürlük süresi 01.04.2024 ile 31.12.2025 tarihlerini kapsayan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinin bazı maddelerinde mevzuata aykırı olarak sosyal denge tazminatı dışındaki hususlara yer verildiği görülmüştür.

Öncelikle sözkonusu Sözleşmenin “Yürürlük ve Süre” başlıklı maddesinde; yeni bir sosyal denge tazminatı sözleşmesi imzalanana kadar, süresi sona eren bu sosyal denge tazminatı sözleşmesinin yürürlüğünün devam edeceği, bu sözleşmenin bitim tarihinden önce yeni sözleşme görüşmeleri başlanacağı belirtilmiştir.

4688 sayılı Kanun’un 32’nci maddesinde; sosyal denge tazminatı sözleşmelerinin toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde yapılabileceği, yapılacak sözleşmelerin toplu sözleşme dönemi ile sınırlı olarak uygulanacağı ve sözleşme süresinin hiçbir şekilde izleyen mahalli idareler genel seçimi tarihini geçemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Mezkûr Kanun ile sözleşme yapma süresi ve sözleşmenin geçerlilik süresi kesin olarak belirlendiği için yukarıda yer verilen Toplu İş Sözleşmesi’nin yeni sözleşme görüşmelerine eski sözleşmenin bitim tarihinden önce başlanacağına ve yeni sözleşme imzalanıncaya kadar eski sözleşmenin geçerli olacağına ilişkin hükümleri mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Bunların dışında Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinin; “*Madde 7- İşverenin Hak ve Yükümlülükleri, Madde 8- Sendika ve Üyelerin Hak ve Yükümlülükleri, Madde 9- Sendikal Çalışmalar Madde 10- Sosyal Haklar ve Eğitim, Madde 11- İşyerine Geliş ve Gidiş İçin Servis Hizmeti, Madde 12- İşyeri Kurulu*” başlıklı muhtelif maddelerinde sosyal denge tazminatı dışındaki hususlara ilişkin hükümler yer aldığı görülmüştür.

Sözleşmelerde yer alan yukarıda adları geçen maddelerdeki düzenlemeler sosyal denge tazminatının uygulanmasına ilişkin olarak görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarıyla ilgili olmadığından 4688 sayılı Kanun’un 32’nci maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Kamu İdaresinin cevabında yeni yapılacak sosyal denge tazminatı sözleşmelerinde “yeni bir sosyal denge tazminat sözleşmesi imzalanıncaya kadar süresi sona eren bu sosyal

denge tazminat sözleşmesinin yürürlüğünün devam edeceği, bu sözleşmenin bitim tarihinde önce yeni sözleşme görüşmeleri başlanacağı” maddesi ile sözleşmenin muhtelif maddelerinde sosyal denge tazminatı dışındaki hususlara ilişkin hükümler çıkarılarak, bundan sonra söz konusu tavsiyelere daha dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla sosyal denge tazminatı sözleşmelerinde, ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere ilişkin hükümler dışında herhangi bir hüküm konulmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 27: Dolu Müdürlük Kadrolarına Görevlendirme Yapılarak Harcama Yetkilisi Unvanının Kullandırılması

Belediyede hâlihazırda dolu olan ve izin, geçici görev, görevden uzaklaştırma gibi sebeplerle geçici olarak boşalmadığı halde bazı müdür kadrolarına görevlendirme yapıldığı ve görevlendirilen personele harcama yetkilisi unvanının kullandırıldığı görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun “Vekâlet görevi ve aylık verilmesinin şartları” başlıklı 86'ncı maddesine göre; memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmalari halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabileceği ve yine boş kadrolara ait görevlerin memurlara vekâleten gördürülebileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan, şartları taşıyan kişilerin ilgili kadroya asaleten atanarak görevi ifa etmeleri esas olmakla beraber anılan Kanun'un 86'ncı maddesinde, kadro tahsis edilen kişinin geçici olarak ayrılması veya boş kadro olması halinde hizmetin vekâleten gördürülmesine imkân tanınmış; Kanun'da düzenlenmemekle beraber asilde aranan şartları taşıyan asil veya vekil memur bulunamadığı takdirde hizmetin aksamadan yürütülebilmesi amacıyla 17.05.1987 tarihli ve 19463 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 99 seri no.lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği'nde tedviren görevlendirmenin yapılabileceği de belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Harcama yetkilisi” başlıklı 63'üncü maddesinde belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olduğu belirtilerek harcama yetkilisinin tanımı yapılmış, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Harcama yetkisi ve yetkilisi” başlıklı 31'inci maddesinde

de, bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olarak belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanun’a dayanılarak çıkarılan 1 Seri Numaralı Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğ’in “Diğer Hususlar” başlıklı 5’inci bölümünde; harcama yetkilisinin kanuni izin, hastalık, geçici görev, disiplin cezası uygulaması, görevden uzaklaştırma ve benzeri nedenlerle geçici olarak görevinden ayrılması halinde ilgili harcama biriminin harcama yetkilisinin vekâleten görevlendirilen kişi olduğu belirlenmiştir.

Adı geçen Tebliğ’in “Harcama Yetkisinin Devri” başlıklı 4’üncü bölümünde harcama yetkisinin devrinin yazılı olmak zorunda olduğu, devredilen yetkinin sınırlarının açıkça belirlenmiş olması gerektiği, belediye ve il özel idareleri ile bunlara bağlı idarelerin harcama yetkilileri bu yetkilerini yardımcılara, yardımcısı olmayanlar ise hiyerarşik olarak bir alt kademedeki yöneticilere kısmen veya tamamen devredebilecekleri, harcama yetkisinin devredilmesi, yetkiyi devreden idari sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı ifade edilmiş olup harcama yetkisinin kim tarafından kullanılacağı, hangi durumlarda vekâleten görevlendirileceği, kimlerin vekâleten harcama yetkilisi olacağı, bu yetkinin nasıl devredileceği açıkça belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre müdür kadrosunda bulunan kişinin harcama yetkilisi olarak harcama yetkisini kullanması gerekmektedir. Şöyle ki belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde ilgili birimin en üst yöneticisi olan müdür kadrosunda bulunan memurun, harcama yetkilisi olması gerekmektedir. Bu kadro boş olmadığı sürece bu yetkileri başka birinin kullanması mümkün değildir. Kadro dolu iken, harcama yetkisinin devredilmesi şartları oluşmuşsa dahi, harcama yetkilileri, Tebliğ’de yer verilen parasal limitler dâhilinde olmak üzere bu yetkilerini yardımcılara, yardımcısı yok ise hiyerarşik olarak bir alt kademedeki yöneticilere yazılı ve sınırları belirli bir şekilde devredebileceği unutulmamalıdır. Ayrıca Kanun’da ve Genel Tebliğ’de öngörülen istisnai nitelikteki görevlendirmeye sadece mevzuatta öngörülen şartların oluşması halinde başvurulması gerekmektedir. Bu uygulamaların, Kanun’da ve Genel Tebliğ’de belirtilen şartların bertaraf edilmesinde bir araç olarak kullanılması mümkün değildir.

Yapılan incelemelerde; Elazığ Belediyesinde bazı müdürlüklerde, kadroları dolu olmasına rağmen bu kadrolara görevlendirme yapıldığı ve harcama yetkisinin 657 ve 5018 sayılı Kanunlar ile ilgili Tebliğlere aykırı olarak kullandırıldığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında özetle, bulgu konusu tespiti iştirak etmiş ve bundan sonra konu ile ilgili gerekli hassasiyetin gösterileceğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, görevlendirmeye sadece mevzuatta öngörülen şartların oluşması halinde başvurulması ve harcama yetkisinin devredilmesi uygulamasının mevzuata uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 28: Boş Bulunan İç Denetçi Kadrolarına Atama Yapılmaması

Elazığ Belediyesi'ne 05.10.2006 tarihli ve 26310 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.08.2006 tarihli ve 2006/10911 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile üç adet iç denetçi kadrosu ihdas edildiği halde iç denetçi atamasının yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında 5436 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinin 8'inci fıkrasında mahallî idarelerin iç denetçi kadrolarının (Bakanlar Kurulu) Cumhurbaşkanlığı kararı ile ihdas edileceği, ihdas edilen bu kadroların ilgili mahallî idarenin norm kadrosuna dahil edilmiş sayılacağı hükme bağlanmıştır.

12.07.2006 tarih ve 26226 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2006/10654 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen, 27/10/2021 tarihli ve 4653 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca Cumhurbaşkanlığı Yönetmeliği olarak değişen İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in "İç denetçilerin kamu idareleri itibarıyla sayıları" başlıklı 18'inci maddesinde "*Kamu idarelerinin iç denetçi sayıları; idarelerin yerine getirmek zorunda oldukları görevler, kullandığı kaynaklar, merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatının özelliği, toplam personel sayısı ve denetim ihtiyacı dikkate alınmak suretiyle ve denetimin maliyeti de göz önünde bulundurularak ekli listede belirlenmiştir. Kamu idareleri ilave iç denetçi ihtiyaçlarını Kurula bildirir.*" denilmiştir.

Daha sonra 05.10.2006 tarihli ve 26310 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.08.2006 tarihli ve 2006/10911 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki liste incelendiğinde ise Elazığ Belediyesi'ne üç adet iç denetçi kadrosu ihdas edildiği görülmektedir. Oysa yıl sonu itibarıyla bu kadrolara atama yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'un 63'üncü maddesinde iç denetim, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti olarak tanımlanmış, iç denetim faaliyetinin

idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile malî işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak, iç denetçiler tarafından gerçekleştirileceği hükme bağlanmıştır.

Yine 5018 sayılı Kanun'un 55'inci maddesinde iç kontrol faaliyeti iç denetimi de kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla iç kontrol sisteminin idarelerde yeterli ve etkin bir seviyede hayata geçirilebilmesi ancak iç denetim faaliyetlerinin varlığına ve etkin bir şekilde işlemesine bağlıdır. 5018 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi ile belediyelerde belediye başkanı olarak tanımlanan üst yöneticilerin meclislerine karşı olan sorumluluklarından bahsedilmiş ve üst yöneticilerin bu sorumluluklarının gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri hükme bağlanmıştır.

Kamu İdaresinin cevabında mevzuattaki usul ve esaslara göre yeteri kadar iç denetçi istihdamı sağlanmasına yönelik süreç başlatılacağı ifade edilmiştir.

İç kontrol sisteminin yapı taşı olan ve aynı zamanda sistemin yeterli ve etkin bir şekilde işleyip işlemediği konusunda değerlendirme ve önerilerde bulunan iç denetim, idarelerde üst yöneticilerin yönetim ve hesap verme sorumluluklarının yerine getirilmesinde önemli bir etmendir. Bu bakımdan idarede ilgili mevzuatındaki usul ve esaslara göre yeteri kadar iç denetçi istihdamının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 29: Memurlar Eliyle Yürütülmesi Gereken Hizmetlerin Bir Kısımının Daimi İşçiler ve Şirket İşçileri Vasıtasıyla Yürütülmesi

Belediyede memurlar eliyle yürütülmesi gereken hizmetlerin bir kısmının daimi işçi personel ve şirket personeli işçiler eliyle yürütüldüğü görülmüştür.

Belediyenin Mali Hizmetler Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Emlak ve İstimlak Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Bilgi İşlem Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğü'nde memurlar tarafından yürütülmesi gereken bir kısım işlerin işçiler ve şirket personeli tarafından yapıldığı görülmüştür.

Anayasanın 128 inci maddesinde, Devlet Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin

gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceği belirtilmiştir.

Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 ve 33'üncü maddelerinde de süreklilik arz eden görevlerin memurlar eliyle yürütüleceği ve kadrosuz memur çalıştırılmayacağı hükmü amirdir.

Kamu İdaresi cevabında özetle, bulgu konusu tespit doğrultusunda işlem tesis edebilmek amacıyla, çalışmalara başlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri gereği memurlar eliyle yürütülmesi gereken kamu hizmetlerinde, işçi ve şirket personeli istihdamının sona erdirilmesi gerekmektedir.

BULGU 30: Vekâleten Görevlendirmenin Genel ve Sürekli Bir Personel Atama Yöntemi Olarak Kullanılması

Belediye'de görevli yönetici personel olan müdürlüklerin büyük kısmının vekâleten atandığı ve bunun genellik ve süreklilik arz edecek şekilde uzun yıllardır devam ettiği görülmüştür.

Vekâleten atama 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86'ncı maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde hükmüne göre, memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilmektedir.

Ayrıca, sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebilmektedir. Anılan Kanun hükmüne göre vekâleten görevlendirme, kamu hizmetlerinde sürekliliğin sağlanması amacıyla ancak belli koşullar halinde geçici ve istisnai hallerde başvurulabilecek bir yöntem olup, bu şekilde yapılan atamaların Devlet Memurları Kanunu'nun dayandığı sınıflandırma, kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yapılacak asaleten atama usulüne alternatif oluşturacak biçimde genel ve uzun süreli yapılması mümkün değildir.

Öte yandan, kamu idarelerinin insan kaynakları politikası ve uygulamaları, etkin bir iç kontrol sistemi oluşturulması açısından da önem arz etmektedir. Bilindiği üzere, idarelerin iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate alınmaları gereken temel yönetim kurallarını göstermek ve tüm kamu idarelerinde tutarlı, kapsamlı ve

standart bir kontrol sisteminin kurulmasını ve uygulanmasını sağlamak üzere Maliye Bakanlığı tarafından 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği yayımlanmıştır. Anılan Tebliğ’de uluslararası standartlar ve iyi uygulama örnekleri çerçevesinde hazırlanan iç kontrol standartlarının sağlanmasına yönelik bir takım genel şartlar sıralanmaktadır ve bu şartlardan bazıları doğrudan idarelerin insan kaynakları politika ve uygulamalarını düzenleme amacı taşımaktadır. Bu kapsamda faaliyetlerin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik 11’inci Standartta, sadece gerekli hallerde ve usulüne uygun olarak vekil personel görevlendirilebileceği belirtilmektedir.

Vekâlet kurumu istisnai bir usul olduğundan, bu kuruma kısa dönemler için başvurulmalıdır. Vekâleten atanan kişinin görev süresi, makul bir süre ile sınırlı olmalıdır. Makul süre ile kastedilen, atama yapılacak kadronun gerektirdiği vasıflara haiz kamu görevlisinin, söz konusu kadroya asaleten atanması için yapılması gereken hazırlık ve atama işlemleri ile sınırlı olan süredir. Eğer, vekâleten atanan kamu görevlisi, makul süreyi aşacak şekilde asıl görevi ifa etmeye devam ederse, bu süreden sonra yaptığı işlemler yetkisizlik sebebiyle sakat olabilmektedir. Bazı kanunlarda bu konu hakkında azami süre öngören hükümler de bulunmaktadır.

Süreklilik özelliği, kamu hizmetlerinin en önemli özelliklerinden biridir. İdare sürekli iş başındadır. İdari işlemleri yapmaya yetkili kılınan görevliler mevzuat tarafından belirlenmiştir. Bir idari işlem, kural olarak, yetkili kişi tarafından yapılmalıdır. Yetkisiz kişi tarafından yapılan idari işlem hukuka aykırı olacaktır. Fakat, uygulamada kolaylığın sağlanması adına, yetkinin doğrudan kullanımına bazı istisnalar getirilmiştir. Bunlardan biri de vekâlet kurumudur. Vekâleten yapılan atamaların asıl amacı, kamu hizmetlerinin sunumunda aksaklıkların önlenmesidir. Danıştay verdiği kararlarında çoğunlukla, vekâleten veya tedviren atanan vekilin, asıl kamu görevlisinin şartlarını taşımadığı durumlarda, kendisine vekâlet aylığı ödenemeyeceğini vurgulamaktadır.

Dolayısıyla vekâlet kurumuna, istisnai durumlarda, geçici olarak başvurulmalıdır. Kadrolara yapılacak atamalarda esas olan, mevzuatla tayin edilen koşulları taşıyan kişilerin, liyakat ve kariyer ilkeleri doğrultusunda atanmalarıdır. Vekâleten atanacak kişi, öncelikli olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda bulunan genel koşulları taşımalı; bununla birlikte, vekâlet edilecek kadro ya da görevle ilgili, mevzuatta bulunan özel koşullara da sahip olmalıdır.

Vekâlet kurumu istisnai bir uygulama olduğundan, bu kuruma kısa dönemler için başvurulmalıdır. Vekâleten atanan kişinin görev süresi makul süreyi geçmemelidir. Ancak

İdarede, vekâleten atanan kamu görevlileri uzun dönemler boyunca bu görevde bulunduğu görülmektedir.

Diğer yandan uzun yıllar vekaleten görevlendirme uygulamasının devamı, iç kontrol sistemi açısından da zafiyet oluşturmaktadır.

Yapılan incelemede, İdarenin yönetim kademesinde görev yapmakta olan müdürlük kadrosunun büyük kısmının vekâleten görevlendirildiği tespit edilmiştir. İdare tarafından vekâleten atama uygulaması, yönetim kademesindeki personel bakımından genel ve sürekli bir görevlendirme yöntemi olarak kullanılmaktadır. İdare tarafından yapılan bu uygulama, yöneticilerin personel üzerindeki etkilerinin azalması sonucu gerek yöneticiler, gerekse personel tarafından görevlerin sahiplenilme düzeyinin azalması; yetkilerin kullanılması ve sorumlulukların yerine getirilmesinde yaşanan tereddütler nedeniyle hizmet kalitesinin düşmesi gibi bir takım risklere yol açmaktadır.

Kamu İdaresi cevabında özetle, bulgu konusu tespiti iştirak etmiş ve bundan sonra konu ile ilgili gerekli hassasiyetin gösterileceğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, 657 sayılı Kanun'un 86'ncı maddesinde düzenlenen vekâleten görevlendirmenin, kanun koyucunun amacından farklı olarak, yönetici kadrolar açısından genellik ve süreklilik arz edecek biçimde kullanılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

BULGU 31: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Belediye bünyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında ve düzenli olarak kullandırılmadığı, bu nedenle birikmiş yıllık izinlerin Belediyenin işçilere karşı olan yükümlülükleri üzerinde mali risk oluşturduğu görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 50'nci maddesinde dinlenmenin çalışanların bir hakkı olduğu ve bu hakların kullanımının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin,

yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, işçinin yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şekli Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle gösterileceği belirtilmiştir.

03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de 4857 sayılı Kanun’a paralel bir şekilde yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Ayrıca 4857 sayılı Kanun’un “Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık” başlıklı 103’üncü maddesinde bu Kanun’un 59’uncu maddesi gereğince hak edilmiş izni kullanmadan iş akdinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60’ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Diğer yandan Cumhurbaşkanlığı’nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Tasarruf Tedbirleri” konulu 2021/14 sayılı Genelgesinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

2024 yılında da benzer çerçevede Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbir genelgesi yayımlanmış ve bu genelgede, genelgeye uymayan üst yöneticiler hakkında daha ağır sorumluluklar getirilmiştir.

Dinlenme, bir hak olarak Anayasamızda yer almakta, İş Kanunu da bu haktan vazgeçilemeyeceğini hüküm altına almaktadır. 4857 sayılı Kanun’un 59’uncu maddesinde yer alan iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretinin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceğine dair hüküm, yıllık iznin kullanılıp kullanılmamasına ilişkin bir esneklik olarak değil izin kullanılmadan iş akdinin feshedilmiş olması gibi zaruri durumlarda işçinin mağduriyetinin önlenmesine yönelik olarak düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işçilerin emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği kalan yıllık izin sürelerine tekabül eden yevmiye tutarı kadar alacakları doğmaktadır. Yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden olacağı için çok yüksek tutarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler 4857 sayılı Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Belediye bünyesindeki kadrolu işçilerin kullanılmamış yıllık izin durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 19: Kadrolu İşçilerin Kullanılmamış İzin Durumu

S.NO	ADI SOYADI	MÜDÜRLÜĞÜ	İZİN HAKKI (Gün)
1	M*** B***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	868
2	M*** Ç***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	831
3	M*** K***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	735
4	E*** A***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	699
5	A*** G***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	662
6	O*** G***	PARK VE BAHÇELER MÜDÜRLÜĞÜ	651
7	M*** C***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	639
8	A*** D***	İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SIFIR ATIK MÜD.	634
9	Ş*** T***	İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ	631
10	H*** B***	İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ	626
11	M*** N***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	614
12	A*** A***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	594
13	F*** Ç***	FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	589
14	S*** K***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	588
15	H*** D***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	569
16	G*** Ç***	TEMİZLİK İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	568
17	M*** A*** T***	YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	567
18	A*** D***	YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	542
19	İ*** A***	BİLGİ İŞLEM MÜDÜRLÜĞÜ	532
20	Y*** Ç***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	517
21	R*** A***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	516
22	H*** K***	MALİ HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ	515
23	A*** Ş***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	513
24	B*** K***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	504
25	N*** İ***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	504
26	V*** T***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	501
27	H*** H***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	482
28	Y*** K***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	472
29	M*** B***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	463
30	S*** B***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	455
31	M*** D***	İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ	448
32	B*** A***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	446
33	O*** A***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	441

34	S*** G***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	438
35	N*** A***	PARK VE BAHÇELER MÜDÜRLÜĞÜ	430
36	A*** S***	FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	429
37	A*** Ö***	PARK VE BAHÇELER MÜDÜRLÜĞÜ	420
38	S*** Y***	MALİ HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ	420
39	M*** T***S***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	405
40	H*** O***	MEZARLIKLAR MÜDÜRLÜĞÜ	404
41	H*** B***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	400
42	S*** U***	İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ	398
43	H*** A***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	389
44	N*** Y***	MALİ HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ	379
45	M*** K*** K***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	373
46	V*** K***	FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	369
47	O*** K***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	360
48	M*** O***	MALİ HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ	353
49	Z*** A***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	351
50	S*** Ö***	MALİ HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ	349
51	M*** F*** E***	VETERİNER İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	331
52	M*** E***	PARK VE BAHÇELER MÜDÜRLÜĞÜ	311
53	S*** Ç***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	306
54	A*** N*** Ş***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	302
55	C*** M***	MALİ HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ	296
56	İ*** D***	ZABITA MÜDÜRLÜĞÜ	290
57	M*** V*** T***	İMAR VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ	277
58	A*** F*** K***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	277
59	B*** A***	KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	245
60	F*** Y***	İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ	236
61	M*** F*** G***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	222
62	E*** İ***	DESTEK HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	182
63	M*** Y***	ETÜD PROJE MÜDÜRLÜĞÜ	167
64	A*** Z***	ULAŞIM HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	159
65	Y*** U***	FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	159
66	A*** K*** K***	YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	151
67	N*** Ç***	FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ	148
68	A*** A***	İTFAİYE MÜDÜRLÜĞÜ	116
69	B*** A***	BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MÜDÜRLÜĞÜ	69
70	S*** K***	SU VE KANALİZASYON MÜDÜRLÜĞÜ	11
		TOPLAM	29.838

Ayrıca Belediye bünyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında ve düzenli olarak kullanılmadığı, bu nedenle muhtelif nedenlerle 2024 yılında işten ayrılan kadrolu ve şirket işçi personeli için toplam 28.033.345,32 TL tutarında kullanılmayan izinler için ödeme yapıldığı ve ödenen yüksek tutardaki birikmiş yıllık izin ücretlerinin Belediyenin mali yapısı üzerinde olumsuz etki oluşturduğu görülmüştür.

2024 yılında ödenen kullanılmayan işçi yıllık izin ücreti ödemelerinin yüksek tutarlarda olduğu görülmektedir. Yaklaşık 25 yıldır hiç izin kullanmayıp, emekliye ayrılan sadece bir

işçiye 697 günlük kullanılmamış izne karşılık olarak 869.888,03 TL tutarında izin ücreti ödendiği tespit edilmiştir. Belediye bünyesinde çalışan işçinin 25 yıl süresince izin kullanmamış olması, hayatın olağan akışına da uygun değildir.

Kamu İdaresi tarafından özetle, bulgudaki tespit doğrultusunda işlem yapmak üzere çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kullanılmayan işçi yıllık izinleri konusunda mevzuata uygunluğun sağlanması ve işten ayrılmalarda Belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla, kendi rızalarıyla bile olsa, çalışanların anayasal haklarının ihlaline yol açan bu uygulamaya izin verilmemesi ve yıllık izinlerin 4857 sayılı Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde öngördüğü şekilde kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 32: Belediye Aleyhine Sonuçlanan Bazı Davaların Takibinde Zafiyet Gösterilmesi

Belediyenin kaybetmiş olduğu bazı davalarda, gerekli hassasiyetin gösterilmediği görülmüştür.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8 inci maddesi;

“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır”

şeklindedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12'nci maddesinde, Devlet memurlarının, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu, Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesinin esas olduğu, zararın ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümlerin uygulanacağı, ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen

zararların, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödeneceğine ilişkin düzenlenme yapılmıştır.

657 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine istinaden 13/8/1983 tarih ve 18134 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 27/6/1983 tarih ve 83/6510 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmelik'te de memurlara yapılacak rücu usul ve esasları düzenlenmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinde de belediyenin hak ve menfaatlerini korumanın belediye başkanının görev ve yetkisinde olduğu belirtilmiştir. Devlet memurları görevlerini yaparken gereken dikkat ve itina'yı göstermek ve kendilerine teslim edilen devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Diğer taraftan devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idarenin zarara uğratılması durumunda, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır. Kamu hukukuna tabi işler sebebiyle zarar gören kişilerin uğradıkları zararlar için bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açılmaktadır. Başvurulan mahkeme veya makamlarca verilen kararlar uyarınca ödenmesi gereken tazminatlar ilgili kurumlarca ödenmektedir. Ancak, zararı ödeyen kurum genel hükümlere göre sorumlu memurlara rücu haklarını kullanabilecektir.

Belediye aleyhine sonuçlanan mahkeme kararlarının incelenmesinde, bazı idari davalarda, savunmaların zamanında verilmediği görülmüştür. Ayrıca duruşmalı bazı idari davalara, mazeret olunmaksızın duruşmalara katılmadığı da tespit edilmiştir.

Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2022/538 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2022/1025 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2022/323 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2022/1584 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2022/33 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2023/127 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2023/172 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2023/127 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2023/164 Esas sayılı dosya,
Elazığ 2. idare Mahkemesinin 2023/191 Esas sayılı dosyalar
örnek olarak gösterilebilir.

Ayrıca aleyhte sonuçlanan bazı davalarda da, gerekli ödemeleri zamanında yapılmadığı için Belediye aleyhine takip süreçleri başlatıldığı ve bunun sonucu olarak da ilave vekalet ücretleri başta olmak üzere diğer masraflara katlanıldığı da görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında özetle, bulgudaki tespitlere iştirak edildiği, fakat bu hususlar nedeniyle idare aleyhine herhangi bir hak kaybı veya kamu zararı meydana gelmediği, bundan sonra gereken dikkat ve özenin gösterileceği ifade edilmiştir.

Belediye ilgili birimlerince gerekli hassasiyetin gösterilerek, fazladan yargılama giderleri ödenmesi zorunda kalınmaması gerekmektedir.

BULGU 33: Hizmete Açılan Müzeler İçin Kültür ve Turizm Bakanlığından İzin Alınmaması

Belediyenin hizmete açtığı Kent Müzesi, Basın Müzesi, Musiki Müzesi ve Hoca Hasan Hamamı Müzesi için Kültür ve Turizm Bakanlığından izin alarak faaliyete geçirilmesi gerekirken bu prosedür yerine getirilmeksizin hizmete açıldığı görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Müze, özel müze ve koleksiyonculuk" başlıklı 26'ncı maddesinde; *"Bu Kanunun kapsamına giren kültür ve tabiat varlıklarına ait müzelerin kurulması, geliştirilmesi Kültür ve Turizm Bakanlığının görevlerindendir. Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzelkişilerle vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak şartıyla, kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için her çeşit kültür varlığından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilir ve müzeler kurabilirler. Ancak, gerçek ve tüzelkişilerle vakıflar tarafından kurulacak müzelerin faaliyet konuları ve alanları, yapılacak başvuruda beyan olunan istekleri değerlendirerek, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesinde belirlenir. Gerçek ve tüzelkişilerce kurulacak müzeler, Kültür ve Turizm Bakanlığının izin belgesinde belirlenen konu alanlarına inhisar etmek şartı ile, taşınır kültür varlığı bulundurabilir ve teşhir edebilirler. Bu müzeler de, taşınır kültür varlıklarının korunması hususunda Devlet müzeleri statüsündedirler. Anılan müzelerin kuruluş amacı, görevi ve yönetim şekil ve şartları ile, gözetim ve denetimi yönetmelikle belirlenir. Devlet müzeleri içerisinde özel bir ihtisas ve araştırma müzeleri olan askeri müzelerin kurulması, yaşatılması, malzemenin ve uğraş konularının tayin ve tespiti Genelkurmay Başkanlığına aittir. Bu müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenleri, Milli Savunma Bakanlığının, Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir. Gerçek ve tüzelkişiler, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesiyle korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana*

getirebilirler. Koleksiyoncular faaliyetlerini, Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirmek ve yönetmelik gereğince, taşınır kültür varlıklarını envanter defterine kaydetmek zorundadırlar. Koleksiyoncular, ilgili müzeye tescil ettirerek, koleksiyonlarındaki her türlü eseri onbeş gün önce Kültür ve Turizm Bakanlığına haber vermek şartı ile kendi aralarında değiştirebilir veya satabilirler. Satın almada öncelik Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir." hükümleri yer almaktadır.

22.1.1984 tarih ve 18289 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkında Yönetmelik'in "Özel Müze Kurma Hakkı" başlıklı 4'üncü maddesinde; " — (Değişik:RG-24/11/2006-26356) Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerle vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak şartıyla kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için her çeşit taşınır kültür ve tabiat varlığından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilir ve özel müzeler kurabilirler." denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, kamu kurum ve kuruluşları da Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak şartıyla özel müze kurabileceklerdir. Ancak, yukarıda bahsedildiği üzere belediye müzeleri sözü edilen izin alınmaksızın hizmete açılmıştır.

Kamu İdaresi tarafından bulgudaki tespit üzerine, bahsi geçen hizmete açılan Müzeler için Kültür ve Turizm Bakanlığından izin alınması yönünde gerekli işlemlere başlandığı ifade edilmiştir.

İdarece, bahsi geçen mevzuat hükümleri uyarınca, sözü edilen izinlerin alınması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>